Annus IX - Vol. IX Die 1 Iunii 1917 Num. 6

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA BENEDICTI PP. XV

LITTERAE APOSTOLICAE

I

VENERABILI SERVAE DEI ANNAE A S. BARTHOLOMAEO, CARMELITAE EXCALCEATAE, BEATORUM CAELITUM HONORES DECERNUNTUR.

BENEDICTUS PP. XV

Ad perpetuam rei memoriam. — Quod Ioannes vidit in monte Sion virginum agmen « sequi Agnum quocumque ierit » et suavissimum audivit « edere canticum quod nemo poterat dicere », luculenter demonstrat quanti apud Deum habeatur intemerata virginitas, ea nimirum vivendi ratio angelicae potius quam humanae naturae consentanea. Una quidem ex electo manipulo Virginum prudentium quae cum lampade oleo instructa obviam ivit Sponso moram facienti, et, ab eo veniente reperta et inventa parata, digna fuit intrare cum eo ad nuptias, merito compellari potest venerabilis ancilla Dei Anna a S. Bartholomaeo, monialis professa Ordinis Carmelitarum Excalceatorum, S. Matris Teresiae discipula ac socia. Quem ad modum in Reformatione Carmelitanae Religionis novus Elias apparuit Teresia, quae vetustum Ordinem a S. Propheta in Carmelo Monte institutum ad pristinam disciplinam reduxit, ita novus Elisaeus visa est Anna, quae sanctae magistrae et legiferae Matris intra ipsius brachia recumbentis spiritum retinens, coepta a Teresia opera consummavit, amplificavit et mirabilia fecit in vita sua. Eadem in regione qua nata fuerat S. Teresia, nempe intra fines Dioecesis Abulensis in Hispania, in pago « de Armendral » nuncupato, prope civitatem Baldensem, kalendis octobris anni MDXLIX ortum habuit venerabilis ancilla Dei a Ferdinando Garzia et Maria Mancanas piis coniugibus: eique in

curiali illius pagi templo lustralibus aquis ablutae Annae nomen fuit. Dum celebraretur ritus, fertur supra baptismatis fontem coeleste lumen ad instar sideris emicuisse, quasi ut noscerent adstantes infantulam illam « datam fuisse in lucem gentium » ut foret in earum salutem. A genitoribus religiose educata, a teneris unguiculis pietatis laude floruit vitaeque innocentia. Silentio enim ac solitudini potius quam puerilibus nugis vacare egregiae indolis puella solebat. Defixa in coelestium rerum commentatione, flagranti in Deum rapiebatur amore, et misericors erga pauperes, industrio caritatis studio et subductis de mensa cibis, necessitatibus illorum subvenire studebat. Decimo aetatis suae anno utroque parente orbata, in clientelam cessit fratrum qui custodiam ovium illi commisere. Impositum munus accepit humiliter, et dum pasceret gregem, novas in agris delicias reperit. Dulces avium concentus ad Creatorem recolendum puellae mentem excitabant, quae haud raro in extasim rapta, praesentia Iesu Christi, in forma infantis in eius gremio recumbentis, est recreata. Tunc vitae interioris spiritu adducta, in Asceterium virginum cupiit secedere, ac, recusatis nuptiis quas ei fratres paraverant, omnibusque impedimentis fortiter disiectis, in Monasterio Carmelitarum Excalceatarum per illud temporis Abulae fundato, se religioni illi mancipavit, ad quam supernaturali visione se divinitus vocatam praenoverat. Adlecta inter laicas sorores illius rigidissimae observantiae Ordinis, continuo ad vitae religiosae perfectionem tam citato cursu contendit, ut ob virtutum, quibus in exemplum eminebat, praestantiam, digna habita sit, etsi reluctans, quae nigro velo potiretur. Mira quippe in ipsa elucebat humilitas, singularis et in obtemperando alacritas atque in quibusvis molestiis perferendis patientia, accuratissima legum vel minimarum observantia, numquam intermissum precationis studium, cui dies noctesque quum instaret, alienato saepe a sensibus animo, divinae gratiae donis uberrime perfundebatur. Puritatis lilium, quod Deo a primis annis dicaverat, aspera praecinctum poenitentiae sepe, servavit, atque innocens corpus ieiuniis, flagellis, ciliciis aliisque exquisitis cruciatibus compescuit. Legifera Mater Teresia, Carmelitarum familiae moderatrix, tantarum virtutum demirata splendorem, in venerabili Anna sociam illam laborum suorum respexit, de qua Deus iam eam revelatione praemonuerat. Adhaesit ergo venerabilis Serva Dei Sanctae Teresiae lateri, quae indoctam atque humilem laicam sororem familiarem voluit ac sodalem dilectissimam, ac tum in fundandis novis Asceteriis, tum in religiosae familiae regimine illius valido auxilio consilioque prudenti usa est. Illi Diva Fundatrix magis ardua ac secreta ineuntis Ordinis negotia commisit, quae omnia, quasi divino spiritu afflata, ita luculenter implevit,

ut ipsa Mater, verae sanctimoniae iudex oculatissima, affirmare saepenumero non dubitaverit in se quidem esse sanctitatis speciem, in sorore autem Anna germanam sanctitatem. Plures annos Fundatrici adstitit pia ac sollers socia in provehendo firmandoque Carmelitarum Instituto, hisque in exantlandis laboribus conformis facta magistrae perfectionis ac sanctitatis, illius spiritum obtinuit. Quum Sancta Mater Teresia ad coeleste premium convolavit, in ulnis dilectae filiae recumbens in Domino obdormivit, atque ex illa die venerabilis Annae brachia, quasi in memoriam illius virtutum suavitatis, mirandum redoluerunt odorem. Legiferae Matri quadraginta annos venerabilis Dei ancilla supervixit et opus immane a Teresia inchoatum alacri studio ac virili pectore perfecit atque auxit. In Galliam et in Belgium Carmelitarum familiam provexit; quatuor fundavit florentissima ipsius Ordinis Asceteria, Parisiis, Pontiniaci ac Turone; in Belgio autem illud Antuerpiae, ubi operosam vitam conclusit. His quidem in fundationibus singularia prodidit invictae constantiae et fortitudinis christianae exempla. Nullis pepercit laboribus, nulli indulsit quieti. Non aspera itinera, non minae haereticorum, non calumniae, non insectationes a proposito dilatandae suae religionis venerabilem Dei servam deterruere. In Illo « qui eligit infirma mundi ut « confundat fortia » spe coelesti confisa, imbecilla mulier, litterarum pene ignara, omnia, quae licet ardua, aggressa est, optatum ad finem feliciter adduxit. Praeposita regimini monasteriorum, quae fundaverat, Praesul vigilantissima, monialibus, suae vitae integerrimae exemplo, tutum christianae perfectionis iter ostendit. Sicuti « columba nidificans « in summo ore foraminis » in Deum iugiter suspexit. Theologicis non minus quam moralibus virtutibus praestans, non solum Dei et Ecclesiae praecepta, verum etiam evangelica consilia religiosissime servavit. Quoniam vero, ut Gregorius ait: « Spiritus Sanctus quo maiori luce « corda irradiat, eo abundantiori dono humilitatis ditat » virtutum omnium laudem humilitate singulari cumulavit. Maxima igitur etiam in vita sanctitatis opinione floruit, coelestibus recreata visionibus, simulque prophetiae, scientiae infusae et linguarum, revelationis arcanarum rerum nec non cordium scrutationis, supernaturalibus donis insignis. Tanta pollebat prudentiae fama, ut in gravibus negotiis consilium a venerabili serva Dei petituri, cuiusvis ordinis et conditionis homines confugerent ad eam, ac Principes quoque viri et dignitate ecclesiastica insignes Praesules, quos inter meminisse iuvat Hispaniae Infantem Serenissimam, Palatinae Poloniae Magnates, Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem Borgia, Antuerpiensis arcis Ducem gubernatorem, Episcopum Segobiensem et ipsam Christianissimam Galliarum Reginam. Tandem dierum non

minus quam bonorum operum plena, Antuerpiae, die VII mensis iunii, an. MDCXXVI placidissimo exitu ad coeleste praemium convolavit. Elata est funere triumpho simillimo, innumeris fidelibus ad sacrum corpus invisendum turmatim confluentibus. Quoniam vero « in memoria aeterna erit « iustus », corpus quidem conditum sepulchro est, virtutum vero famam consequentes etiam aetates exceperunt. Quare unus vix aut alter obierat annus a pretioso obitu sororis Annae a S. Bartholomaeo, et apud hanc Sedem Apostolicam Causa ipsius ancillae Dei, sicut mos erat temporis illius, suum iam sumpserat exordium. Obtenta siquidem est a fel. rec. Urbano PP. VIII, Praedecessore Nostro, quam vocant, Signatura Commissionis pro introductione Causae, brevique adornato super *fama in genere* Apostolica Auctoritate processu, iam eo deventum fuerat ut de heroicitate virtutum inquisitio rite institueretur. Sed potissimum ob eam, quae interim supervenit, novi iuris constitutionem quoad Canonizationis Servorum Dei processus, Causa tam cito inita longas passa est moras; et nonnisi anno MDCCXXXV Clemens PP. XII rec. me. Decessor Noster, virtutes, quibus ancilla Dei inclaruerat, heroicum attigisse fastigium sollemni decreto sanxit. His quidem probatis, bis fere saeculare in hac Causa secutum est silentium: sed Nos istud abrumpere existimavimus. Binas quippe sanationes, quae praesto iam erant, ut huic lectissimae Causae expectatum tamdiu imponi liceret fastigium, vero proprioque adiudicandas esse miraculo Apostolica Nostra Auctoritate ediximus per decretum V kalendas martias vertentis anni datum. Exinde hoc unum supererat discutiendum, cum ita de virtutibus ac de duplici miraculo esset probatum iudicium, nimirum ut Sacrorum Rituum Cardinales interrogarentur num venerabilem Dei Servam inter Beatas coelites recenseri tuto posse existimarent. Id praestitit Venerabilis Frater Noster Antonius S. R. E. Presbyter Cardinalis Vico, Episcopus Portuensis et S. Rufinae, Causae Relator, in generalibus Comitiis die tertia mensis martii vertentis anni coram Nobis habitis in Vaticanis aedibus, omnesque tum Cardinales Sacris tuendis Ritibus praepositi, tum qui aderant Patres Consultores, unanimi suffragio affirmative responderunt. Nos vero, etsi declarare non praetermiserimus « sollemnem diem Nos expe- « ctare proximum quo Beatorum nomen cultumque fidelissimae huic San- « ctae Teresiae comiti attribuere liceret » ob eamque rem pergrate Nobis contingere « quod novam apud Deum deprecatricem tam nobili auctam « titulo et Nobis et christiano populo addere possimus », attamen in tam gravi negotio divinae sapientiae praesidium et lumen impensius exoraturi, decretoriam sententiam adhuc differendam duximus. Tandem VIII kalendas apriles huius anni, videlicet Dominica Passionis, Euchari-

ristico Sacro religiosissime litato, accitis adstantibusque S. R. E. Cardinali Antonio Vico, Episcopo Portuensi et S. Rufinae, Sacrae Rituum Congregationi Pro-Praefecto Causaeque Relatore, nec non R. P. Alexandro Verde, ipsius Congregationis Secretario, ac R. P. Angelo Mariani, Sanctae Fidei Promotore, sollemni decreto pronunciavimus tuto procedi posse ad sollemnem venerabilis Ancillae Dei Annae a S. Bartholomaeo Beatificationem. Quae cum ita sint, Nos precibus permoti universi Ordinis Carmelitarum Excalceatorum, Auctoritate Nostra Apostolica, harum litterarum vi, facultatem facimus ut venerabilis Dei famula Anna a S. Bartholomaeo, monialis professa Ordinis Carmelitarum Excalceatorum, Beatae nomine in posterum nuncupetur, eiusque corpus et lipsana, seu reliquiae, non tamen in sollemnibus supplicationibus deferendae, publicae fidelium venerationi proponantur atque imagines radiis decorentur. Praeterea eadem Auctoritate Nostra Apostolica concedimus, ut de illa recitetur Officium et Missa celebretur singulis annis de communi Virginum, cum orationibus tamen propriis per Nos approbatis. Eiusmodi vero Missae celebrationem et Officii recitationem fieri dumtaxat concedimus in Dioecesi Antuerpiensi seu Mechliniensi, atque in omnibus templis ac Oratoriis quibus utitur ubique terrarum Carmelitarum Excalceatorum Ordo ab omnibus qui respective horas canonicas recitare teneantur; et quod ad Missas attinet, ab omnibus Sacerdotibus ad templa in quibus eiusdem Beatae festum agitur confluentibus, servato decreto Sacrorum Rituum Congregationis (3862 *Urbis et Orbis*) die IX decembris anno MDCCCXCV dato. Denique facultatem facimus, ut sollemnia Beatificationis venerabilis Servae Dei Annae a S. Bartholomaeo in Dioecesi ac templis supradictis celebrentur ad normam decreti seu instructionis SS. Rituum Congregationis diei XVI decembris anni MDCCCCII, de triduo intra annum a Beatificatione celebrando; quod quidem fieri praecipimus diebus per Ordinarium designandis intra annum postquam eadem sollemnia in Patriarchali Vaticana Basilica celebrata fuerint. Non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis ac decretis de non cultu editis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentium Litterarum exemplis, etiam impressis, dummodo manu Secretarii S. Rituum Congregationis subscripta sint, et sigillo Praefecti munita, eadem prorsus fides in disceptationibus etiam iudicialibus habeatur, quae Nostrae voluntatis significationi his Litteris ostensis haberetur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die X aprilis MCMXVII, Pontificatus Nostri anno tertio.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status*.

II

TERTIARIIS SAECULARIBUS S. FRANCISCI DATUR FACULTAS BENEDICTIONIS SEU ABSOLUTIONIS RECIPIENDAE INTRA OCTIDUUM FESTIVITATUM QUIBUS EA EST ADNEXA.

BENEDICTUS PP. XV

Ad perpetuam rei memoriam. — Quae omnia ad Ecclesiae thesauris facilius perfruendum spectent, ea de more Romanorum Pontificum praestare libenti quidem animo solemus. Itaque cum dilectus filius Iosephus Antonius a S. Ioanne in Persiceto, Procurator et Commissarius Generalis Ordinis Fratrum Minorum Capulatorum, humiles ad Nos preces admoverit, ut saecularibus tertiariis S. Francisci exoptatum privilegium concedere dignaremur; Nos, quibus sane est compertum, quot laudes inclytus hic tertiarius Franciscalis Ordo sibi in Ecclesiam et in civilem communitatem comparaverit, piis hisce precibus benigne obsecundamus. Quare de omnipotentis Dei misericordia ac SS. Petri et Pauli, Apostolorum Eius, auctoritate confisi, et audito quoque dilecto filio Nostro S. R. E. Card. Poenitentiario Maiore, omnibus ac singulis saecularibus fratribus tertii Ordinis S. Francisci Patris, ubicumque degentibus, facultatem apostolica auctoritate Nostra praesentium tenore facimus, cuius vi Absolutionem seu Benedictionem excipere, servatis de iure servandis, valeant, quolibet die intra octiduum earum festivitatum, quibus eadem Benedictio est adnexa. In contrarium non obstantibus quibuscumque. Praesentibus perpetuo valituris.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MCMXVII, Pontificatus Nostri anno tertio.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status.*

EPISTOLAE

I

AD R. P. D. TITUM TROCCHI, ARCHIEPISCOPUM TITULAREM LACEDEMONIENSEM, DELEGATUM APOSTOLICUM CUBANUM ET PORTORICENSEM: QUAE IN PRIMO CONVENTU ANTISTITUM CUBANORUM DECRETA SUNT, PRAESERTIM CIRCA SEMINARIUM CLERICORUM, LAUDAT ET COMMENDAT.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. — A venerabili fratre Nostro Sacrae Congregationis Consistorialis a Secretis relatum Nobis fuit de primo conventu annuo ab Antistitibus Cubanis, sub finem superioris anni, te Praeside, celebrato. Tu quidem, venerabilis frater, qui rei totius testis ac moderator aderas, de egregia Episcoporum voluntate amplissime enarrasti; quam ob rem et Nos minime ambigimus congratulationem Nostram et laudem eis ultro tribuere ac profiteri. Nihil enim ipsi habuisse prae oculis videntur, nihil decernendum censuisse, nisi quod et Dei gloriae et animarum utilitatibus et catholicae religionis inter suos profectui apprime conferret. Faxit Deus ut egregiae Pastorum voluntati uberrimi respondeant in gregibus fructus. Nos autem, quum cetera probamus, tum maxime quae de Seminario erigendo riteque moderando sapienter statuisti, statutaque ut naviter exequamini impense commendamus. Nisi etenim sacer clerus numero atque in primis merito augeatur; aut operarii deerunt qui in messem Domini mittantur; aut impares reperientur divino operi exercendo.

Spes autem et frequentis cleri et sacerdotum, qui apte ac strenue in Christi vinea laborent, tota est in sacro Seminario, ubi adolescentium animi ad sancta rite formentur, tum scientiarum studio, tum maxime exercitio virtutum. Quae omnia ut pro optatis cedant, tibi et universis Cubanis Episcopis apostolicam benedictionem, divinarum gratiarum auspicem et benevolentiae Nostrae testem, amantissime impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die XXI aprilis MCMXVII, Pontificatus Nostri anno tertio.

BENEDICTUS PP. XV

II

AD R. P. IOANNEM CAVANAUGH, E CONGREGATIONE SANCTAE CRUCIS, MODERATOREM STUDIORUM UNIVERSITATIS A NOSTRA DOMINA NUNCUPATAE, EXEUNTE ANNO SEPTUAGESIMO QUINTO A CONDITA EADEM UNIVERSITATE.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. — Habet hoc virtus ut opinionem ac benevolentiam, nullo intercessore, conciliet. Sed is, qui nuntium Nobis attulit sollemnium, quae apparantur, elapso anno septuagesimo quinto a condita ista studiorum Universitate, ita huius laudes laudibus intexuit religiosae familiae tuae, ut ad Nostram et opinionem et benevolentiam vix quicquam possit accedere. Initia enim atque incrementa praeclari huius operis fructus esse dixit laborum vestrorum; vobisque hoc in primis nomine habendam esse gratiam, quod concreditos adolescentes ita diligenter excolitis pietate ac doctrina, ut Ecclesiae ac civitati viros comparetis apprime utiles. Quam gratum id Nobis acciderit, vix attinet dicere. In hisce enim rerum asperitatibus, quarum aegre iam impetum sustinemus, haud licet meliora prospicere, nisi praecipua quadam cura adolescens complectatur aetas. Huius enim praesertim moribus vita in melius flecti fingique potest populorum; eidemque Nos nimium quantum metuimus cum a tot vitiorum illecebris, tum etiam a tam late manantibus doctrinarum venenis.

Quandoquidem vero tua tuorumque sodalium in Athenaeum istud ita extant et constant merita, ut sua in iis sit pars Episcopis et clero, sua ceteris ex America catholicis, quorum studiis et auctae sunt Athenaei opes, et frequentissimi acciti undique auditores, et uberrime impertita rectae institutionis beneficia, gratulamur utrisque, eosque hortantes, ut in sententia ac liberalitate perseverent, tibi dilecte fili, tuis religiosis sodalibus atque omnibus praenobilis istius doctrinarum domicilii doctoribus atque alumnis, caelestium auspicem munerum Nostraeque testem caritatis, apostolicam benedictionem peramanter in Domino largimur.

Datum Romae apud S. Petrum, die XXX aprilis MCMXVII, Pontificatus Nostri anno tertio.

BENEDICTUS PP. XV

III

AD PETRUM S. R. E. CARD. GASPARRI, A SECRETIS STATUS SANCTITATIS SUAE, DE PACE A IESU CHRISTO, PER INTERCESSIONEM SANCTISSIMAE EIUS GENITRICIS MARIAE, CREBRIS SUPPLICATIONIBUS IMPETRANDA.

Signor Cardinale,

Il 27 aprile 1915, con la Lettera diretta al rev. P. Crawley-Boevey, noi estendemmo a tutti coloro, i quali consacrassero la loro casa al Sacratissimo Cuore di Gesù, le Indulgenze due anni prima concesse per tale atto di pietà dal Nostro Predecessore Pio X, di venerata e santa memoria, alle famiglie della Repubblica Cilena. Ci arrideva allora, vivida e serena, la speranza che il Divin Redentore, chiamato a regnare visibilmente nei focolari domestici, vi diffondesse gl'infiniti tesori di mitezza e di umiltà del Suo Cuore amantissimo e preparasse tutti gli animi ad accogliere il paterno invito alla pace, che Ci proponevamo d'indirizzare nel Suo Augusto Nome ai popoli belligeranti ed ai loro Capi nel primo anniversario dello scoppio dell'attuale terribile guerra. L'ardore, con cui le famiglie cristiane ed anche i soldati dei varî eserciti combattenti offrirono da quel giorno a Gesù l'omaggio di amorosa sudditanza tanto accetto al Suo Cuore Divino, accrebbe la nostra speranza e Ci confortò a levare più alto il paterno grido di pace.

Indicammo allora ai popoli l'unica via per comporre - con onore e con beneficio di ciascuno di essi - i loro dissidî e, tracciando le basi su le quali dovrà posare, per essere duraturo, il futuro assetto degli Stati, li scongiurammo, in nome di Dio e dell'umanità, ad abbandonare i propositi di mutua distruzione e addivenire ad un giusto ed equo accordo.

Ma la Nostra voce affannosa, invocante la cessazione dell'immane conflitto, suicidio dell'Europa civile, quel giorno ed in appresso rimase inascoltata! Parve che salisse ancor più la fosca marea di odî dilagante tra le Nazioni belligeranti, e la guerra, travolgendo nel suo spaventevole turbine altri paesi, moltiplicò le rovine e le stragi.

Eppure, non venne meno la Nostra fiducia! Ella lo sa, Signor Cardinale, che ha vissuto e vive con Noi nell'ansiosa attesa della sospirata pace. Nell'inesprimibile strazio dell'animo Nostro e tra le lagrime amarissime, che versiamo sugli atroci dolori accumulati sopra i popoli combattenti da questa orribile procella, Noi amiamo sperare omai non

più lontano l'auspicato giorno, nel quale tutti gli uomini, figli del medesimo Padre Celeste, torneranno a considerarsi fratelli. Le sofferenze dei popoli, divenute presso che importabili, hanno reso più acuto e intenso il generale desiderio di pace. Faccia il Divin Redentore, nell'infinita bontà del Suo Cuore, che anche negli animi dei governanti prevalgano i consigli di mitezza, e che, conscii della propria responsabilità innanzi a Dio ed innanzi all'umanità, essi non resistano più oltre alla voce dei popoli invocante la pace!

A tal fine salga a Gesù, più frequente, umile e fiduciosa, specialmente nel mese dedicato al Suo Cuore Santissimo, la preghiera della misera umana famiglia e Ne implori la cessazione del terribile flagello. Si purifichi ciascuno più spesso nel salutare lavacro della sacramentale Confessione, e all'amantissimo Cuore di Gesù, congiunto al suo nella Santa Comunione, porga con affettuosa insistenza le sue suppliche. E poichè tutte le grazie, che l'Autore d'ogni bene si degna compartire ai poveri discendenti di Adamo, vengono, per amorevole consiglio della sua Divina Provvidenza, dispensate per le mani della Vergine Santissima, Noi vogliamo che alla Gran Madre di Dio in quest'ora tremenda più che mai si volga viva e fidente la domanda dei Suoi afflittissimi figli. Diamo, quindi, a Lei, Signor Cardinale, l'incarico di far conoscere a tutti i Vescovi del mondo il Nostro ardente desiderio che si ricorra al Cuore di Gesù, trono di grazie, e che a questo trono si ricorra per mezzo di Maria. Al quale scopo Noi ordiniamo che, a cominciare dal primo dì del prossimo mese di giugno, resti fissata nelle Litanie Lauretane l'invocazione *Regina pacis - ora pro nobis*, che agli Ordinarii permettemmo di aggiungervi temporaneamente col Decreto della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinarii in data del 16 novembre 1915.

Si levi, pertanto, verso Maria, che è Madre di misericordia ed onnipotente per grazia, da ogni angolo della terra, nei tempî maestosi e nelle più piccole cappelle, dalle reggie e dalle ricche magioni dei grandi come dai più poveri tugurî, ove alberghi un'anima fedele, dai campi e dai mari insanguinati, la pia, devota invocazione e porti a Lei l'angoscioso grido delle madri e delle spose, il gemito dei bimbi innocenti, il sospiro di tutti i cuori bennati: muova la Sua tenera e benignissima sollecitudine ad ottenere al mondo sconvolto la bramata pace e ricordi, poi, ai secoli venturi l'efficacia della Sua intercessione e la grandezza del beneficio da Lei compartitoci.

Con questa fiducia nel cuore, Noi imploriamo da Dio su tutti i popoli, che abbracciamo con eguale affetto, le più elette grazie ed

impartiamo a Lei, Signor Cardinale, e a tutti i figli Nostri la Benedizione Apostolica.

Dal Vaticano, 5 maggio 1917.

BENEDICTUS PP. XV

IV

AD R. P. D. IULIANUM GUILELMUM CONAN, ARCHIEPISCOPUM PORTUS PRINCIPIS, ADMINISTRATOREM APOSTOLICUM GONAÏVESENSEM, COETEROSQUE HAITIANAE REIPUBLICAE ARCHIEPISCOPOS ATQUE EPISCOPOS, DE COMMUNIBUS LITTERIS, OCCASIONE ANNUI CONVENTUS EPISCOPALIS REVERENTER DATIS, GRATIAS AGENS.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. — Confirmantur consilia ac proposita Nostra iudicio vestro vestraeque pietatis officiis; et quamquam in eamdem belli flammam alias ex aliis coniicere se gentes videmus, eoque res esse deductas, ut prope vincere iam coeperit humanam medicinam morbus, a suadenda tamen pace ab impertiendisque christianae caritatis beneficiis numquam cessabimus, plurimum in Eo confisi, qui, quando velit, potest imperare ventis et mari, ac magnam facere tranquillitatem. Ex hisce benemerendi studiis vos quidem haec interim Nos praemia laturos confiditis, ut paci ipsi conciliandae firmandaeque adlaboremus, tantumque apud omnes valeat grati animi fidelis memoria, ut quem prae ceteris noverint pacis suasorem auctoremque fuisse, ab eodem pacis securitatem ac diuturnitatem petendam expectandamque esse intelligant. Id Nos, non Nostra quidem caussa, sed Ecclesiae ac gentium plurimarum vehementer cupimus; vosque interim, venerabiles fratres, quae adhuc pro communi salute vota ad Deum nuncupastis, in iis multo nunc acrius incumbite. Is enim qui dixit: *petite et accipietis,* fidelis est: sed rogari diu a nobis vult et nostris quasi precibus fatigari.

Pro significatione voluntatis debita vobis et agimus et habemus gratias, ac caelestium auspicem munerum Nostraeque testem benevolentiae apostolicam benedictionem vobis omnibus, venerabiles fratres, vestrisque dioecesibus peramanter in Domino largimur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die VII maii MCMXVII, Pontificatus Nostri anno tertio.

BENEDICTUS PP. XV

ACTA SS. CONGREGATIONUM

SUPREMA SACRA CONGREGATIÓ S. OFFICII

DE SPIRITISMO

Feria III, loco IV, die 24 aprilis 1917

In plenario conventu habito ab Emis ac Rmis Dñis Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus, proposito dubio: « An liceat per *Medium*, ut vocant, vel sine *Medio*, adhibito vel non « hypnotismo, locutionibus aut manifestationibus spiritisticis quibuscum- « que adsistere, etiam speciem honestatis vel pietatis praeseferentibus, « sive interrogando animas aut spiritus, sive audiendo responsa, sive « tantum aspiciendo, etiam cum protestatione tacita vel expressa nullam « cum malignis spiritibus partem se habere velle ». - Iidem Emi ac Rmi Patres respondendum decreverunt: « *Negative in omnibus* ».

Et Feria v, die 26 eiusdem mensis, Ssmus D. N. D. Benedictus Div. Prov. PP. XV relatam sibi Emorum Patrum resolutionem adprobavit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Officii, die 27 aprilis 1917.

Aloisius Castellano, *S. R. et U. I. Notarius.*

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

PROVISIO ECCLESIARUM

S. Congreg. Consistorialis decretis, Ssmus D. N. Benedictus PP. XV has, quae sequuntur, ecclesias de proprio pastore providit, scilicet:

4 maii 1917. — Cathedrali Ecclesiae Tudensi praefecit R. P. D. Emmanuelem Lago y Gonzalez, hactenus episcopum Oxomensem.

12 maii. — Cathedralibus ecclesiis Auximanae et Cingulanae R. P. D. Pacificum Fiorani, hactenus episc. Cornetanum et Centumcellarum.

19 maii. — Titulari episcopali ecclesiae Sinopensi R. D. Eugenium Beccegato, antistitem urbanum et in dioecesi Tarvisina pro-vicarium generalem; deputatum in Administratorem Apost. dioecesis Cenetensis.

SACRA CONGREGATIO CONCILII

PISAUREN.

ASSOCIATIONIS CADAVERUM

27 ianuarii 1917

SPECIES FACTI. - Sub a. 1824, Pisauri, intra ambitum paroeciae Ss. Cassiani et Heracliani, erectum fuit nosocomium pro dementibus curandis ex totius provinciae territorio, illique adnexa est publica ecclesia S. Benedicto dicata. Quum cogitaretur de stabili ibidem cappellano constituendo, Ordinarius a S. Sede impetravit obtinuitque, de consensu tamen parochi, privilegium exemptionis a parochi iurisdictione, ad hoc ut cappellanus posset, independenter a parocho, sacramenta in nosocomio ministrare, morituris adesse, atque cadavera, peractis exsequiis, *in ipsa ecclesia* S. Benedicti sepulturae tradere. Verumtamen privilegium, in hac postrema parte, seu quoad ecclesiasticam sepulturam, paulo post effectu suo caruit: nam sub a. 1828 conditum est Pisauri publicum coemeterium, vetitumque ne in ecclesiis aut alio quam in novo coemeterio, cadavera sepelirentur; quaestio itaque exarsit cuinam competeret vita functorum in nosocomio dementium funera ducere. Acriter contendit parochus Ss. Cassiani et Heracliani huiusmodi ius ad se tantummodo spectare, dum ex adverso tum capitulum ecclesiae cathedralis, tum alii parochi urbani obsisterent. Controversia tandem (ut latius enarratur in *Thesaur. Resol. S. C. C.*, a. 1887, t. CXLVI, p. 219 ss.) composita fuit circa a. 1885 conventione facta, qua parochus Ss. Cassiani et Heracliani obtinuit ius exclusivum funerandi quoscumque dementes *advenas:* ceteri autem parochi urbani ius suum servarent circa suorum filianorum, qui in nosocomio dementium decessissent, funera. Immo parochus, ad dubia praecavenda, nonnullas normas in exsecutionem factae concordiae cappellano nosocomii sub 30 iunii 1885 praescripsit, quibus sancivit suum ius exclusivum in funera dementium *advenarum,* qui expensis ipsorum aut familiae in nosocomio degissent (*pensionati*); concessit autem cappellano facultatem peragendi exsequias, in ecclesia hospitalis, super *dioecesanis,* sicut etiam super universis « dementibus *communibus* », qui nempe expensis Pii Operis sustentati in nosocomio fuissent, addens tamen associationem cadaverum extra nosocomii septa, esse et manere

exclusivum parochi ius; sartum denique tectumque voluit ius parochorum urbanorum circa funera et associationem « dei defunti pensionati « della Città e Porto ». Ad rem autem animadvertendum est, iuxta morem, numquam satis deplorandum, qui inolevit in pluribus hospitalibus, cadavera *communium,* ut aiunt, dementium, quorum nempe levandorum curam familia superstes non suscepisset, curru communi pauperibus destinato e manicomio Pisaurensi, *noctu,* atque ideo absque sacerdote, ad coemeterium deferri consuevisse: quapropter nullum ex iure sive onere suscepto quoad funera dementium advenarum, circa eos qui ad classem communem pertinuissent, parochus Ss. Cassiani et Heracliani commodum aut incommodum in his rerum adiunctis sentiebat.

Quum autem anno 1910 municipium Pisaurense statuisset ut etiam delatio pauperum ad coemeterium fieret diurno tempore, Ordinarius denuntiavit singulis parochis civitatis onus et officium comitandi etiam defunctos pauperes, curru communi vectos, ad coemeterium. Huic mandato statim obtemperarunt parochi omnes, ac Ss. Cassiani et Heracliani quoque parochus, quoad pauperes domi, et etiam quoad pauperes suos paroecianos in manicomio demortuos; non vero quoad alios pauperes dementes extra-urbanos, seu advenas, ad territorium provinciae spectantes. Quod quum rescivisset Ordinarius, primum parochum de officio monuit; quo detrectante et onus illud in defunctorum parochos, ac pro eis, in manicomii cappellanum refundente, tandem litteris decretoriis diei 20 februarii 1916 decisit atque ex sua auctoritate iniunxit « che l'obbligo « di associare i cadaveri dei defunti poveri nel manicomio, spetti al « parroco, e non già al cappellano dell'Istituto ». Adversus hoc decretum parochus ad H. S. Congregationem Concilii recursum interposuit, postulans ut declararetur idem decretum in casu non sustineri.

Synopsis disceptationis. - *Favore parochi* haec praesertim allegantur. In primis, si praesens quaestio ad tramitem iuris communis diiudicanda esset, videretur ius et officium funerandi et associandi cadavera dementium, in casu, competere *parocho cuiusvis proprio* ratione domicilii vel quasi-domicilii. Hoc sane evincitur ex cap. *Is qui,* 3, *De sepulturis,* in VI, atque ex innumeris H. S. C. decisionibus, signanter ex tribus Bononien., dd. 13 febr. 1694, 24 ian. 1867, 14 maii 1881. In themate proinde ius et onus funerandi et associandi cadavera dementium in manicomio Pisauren. spectaret totius provinciae parochis: quum enim dementes rationis usu habitualiter destituti sint, habere non possunt, immo nec habere praesumuntur, in ipsis quoque dilucidis intervallis, animum perpetuo, vel saltem ad maiorem anni partem, commorandi in

nosocomio, ut domicilium vel quasi-domicilium acquirere valeant in paroecia Ss. Cassiani et Heracliani, in qua illud situm est.

At praesens quaestio dirimenda potius videtur ex iure particulari, quod causam habuit a rescripto apostolico diei 2 iunii 1828, quo nempe exemptio iuxta modum nosocomio concessa est, quodque deinde observatum est usque ad nostra tempora. Vi etenim huius privilegii et subsequutae observantiae *cappellano* pro tempore manicomii ius inerat, cui et officium respondebat, non solum ministrandi infirmis sacramenta, verum etiam in contigua ecclesia iustis persolutis exsequiis eorumdem cadavera tumulandi. Equidem, quum, paulo post, sublata sunt omnia coemeteria particularia, et coemeterium publicum institutum fuit, quo corpora omnium defunctorum deferri deberent, tunc officium funebre, quod in ecclesia celebrari perrexit, et tumulatio, quae in coemeterio publico extra moenia fieri debuit, distincta sunt. Attamen de iure cappellanus, qui officium funebre celebrabat, etiam corpora tumulare debebat, ideoque ea usque ad coemeterium associare. Nam institutio coemeteriorum publicorum nihil mutavit quoad iura ecclesiarum particularium, ita ut ecclesiae particulares (regulares vel saeculares), quae, ratione sepulturae electae vel gentilitiae, ius habebant funera celebrandi, ius etiam (et officium) retinuerint corpora tumulandi, non quidem in ipsis ecclesiis aut in coemeterio contiguo, sed in coemeterio publico; non ius sed solus locus materialis mutatus est. Id constantissima huius S. C. C. iurisprudentia firmavit, uti constat ex Camerinen., *Sepulturae,* 20 novembris et 18 decembris 1819, 23 iunii et 24 novembris 1821 (*Thesaurus,* t. 79, pag. 333, 342; t. 81, pag. 189, 317); ex Derthonen., *Spolii,* 24 martii et 14 aprilis 1821 (ibid., t. 81, pag. 100, 128); ex Ariminen., *Funerum,* 16 iunii 1827, ad 3, 4, 5 (ibid., t. 87, pag. 104); ex Forolivien., *Funerum,* 26 ianuarii 1833 (ibid.. t. 93, pag. 14); ex Aesina, *Iuris funerandi,* 26 novembris 1864 (ibid., t. 123, pag. 485); ex una Forolivien., *Iuris funerandi,* 16 septembris 1871 (ibid., t. 130, pag. 657); ex Urbinaten., *Funeris,* 14 augusti 1875 (ibid., t. 134, pag. 675; cfr. praesertim, pag. 678-679), etc. ita ut hac in re nulla possit esse difficultas. Quamobrem cappellanus manicomii Pisaurensis, qui, anno 1828, duo iura, scilicet funerandi et tumulandi, exercebat, eadem duo iura, instituto coemeterio publico, exercere debuisset; nisi quod corpora defunctorum tumulare debuisset in coemeterio publico, ideoque ea ad hoc coemeterium associare.

Nec obiicere iuvat, cappellanum manicomii relevatum fuisse ab onere associandi ad publicum coemeterium corpora dementium, eaque proinde ibi tumulandi, propter contrariam invectam consuetudinem. Nam in casu consuetudo legitime induci haud potuisse aut posse videtur, quippe

a iure prohibita. Siquidem haec S. C. huiusmodi consuetudinem non associandi cadavera ad sepulturam tamquam iuris corruptelam et abusum habuit, ex. gr. quum in Apuana, *Funerum*, diei 19 maii 1888, non obstante contraria observantia vi cuius mortui pauperes hospitalis S. Antonii noctu deferebantur ad sepulturam absque sacerdotis comitatu, mandavit, ut « associatio cadaverum fiat iuxta praescriptum Ritualis « Romani ». Hac posita praescriptione et prohibitione, non fit locus consuetudini, ut eruitur ex cap. *Cum instantia, de censibus;* quia hoc in casu consuetudo habere nequit vim privilegii, etsi sit immemorialis; ex cap. 1, *de consuetudinibus* in VI, et notat glossa in Clement., 1, vers. *Quantacumque, de foro competenti.*

Neque subsumi posse videtur, cappellanum manicomii in hoc praescripsisse saltem contra ipsum parochum. Nam Curia Pisaurensi ultro fatente, parochus hic nullo umquam tempore associavit cadavera pauperum manicomii ad publicum coemeterium. Quin immo idem parochus nec ius habet hos demortuos funerandi; quod e contrario vi privilegii apostolici ac subsequutae praescriptionis unice competit cappellano manicomii. Si itaque hic solus habet ius eos funerandi, idem habere debet ius et associandi ad publicum coemeterium ibique tumulandi. Siquidem haec duo iura, licet materialiter sint distincta, iure tamen communi separari nequeunt; unde effatum: *ubi tumulus, ibi funus;* ac e converso. Id evincitur ex cap. *Nos instituta* 1, *de sepulturis,* nec non ex iurisprudentia huius S. C., ex. gr. in Lucana, 17 iunii 1722, in Tridentina, 3 febr. 1724, in Civitatis Castellanae, 18 febr. 1764, ubi in folio causae adnotatur: « Exsequiae ad ritum sepeliendi pertinent, ipsumque actum « sepeliendi comitantur, et a sepultura non separantur ».

Quod si parochus S. Cassiani associat ac tumulat cadavera divitum advenarum manicomii, id repeti posse videtur vel ex electa sepultura in propria ecclesia, vel ex tacita cappellani conniventia et inducta consuetudine, vel etiam ex conventione.

Ceterum etiam nunc videtur parochus S. Cassiani posse sibi reservare ius funerandi ac tumulandi divites advenas manicomii, simulque onus imponere cappellano associandi et tumulandi eosdem pauperes in publico coemeterio. Etenim privilegium exemptionis a iurisdictione paroeciali manicomio concessum non fuit absolute sed sub conditione, subordinatum nempe consensui parochi S. Cassiani. Huic proinde integrum erit, in illud ex toto vel ex parte consentire, aut etiam limitibus suo arbitrio circumscribere.

Ex adverso tamen haec afferuntur. - Praenotatur non esse omni dubitatione vacuum quod parochus *nunc* assumit, de domicilio demen-

tium: si enim hi ob defectum voluntatis pupillis aut infantibus sunt comparandi, etiam observari debet infantes et pupillos domicilium vel quasi-domicilium sortiri iuxta voluntatem tutorum seu curatorum suorum: quapropter, quum dementes, in themate, Pisaurum sint missi a curatoribus suis, ad diuturnum tempus, pro difficilis et forsan insanabilis morbi curatione, profecto in loco ubi morantur domicilium ac parochum proprium nanciscuntur. Quamobrem dubium non esse videtur, *de iure communi,* curam universam et etiam funera dementium, in casu, ius esse et officium parochi Ss. Cassiani et Heracliani, cuius igitur foret et cadavera universa, nulla facta distinctione inter dementes pauperes aut divites, advenas seu proprios, ad sepulturam associare.

Verum quidem est in casu, ius commune non plene vigere, attento privilegio exemptionis ab Apostolica Sede, de consensu etiam parochi concesso: attamen quoad punctum controversum, privilegium illud invocari nequit, sive pro una sive pro altera parte, prout ex enarratis in facto, et ex eiusdem privilegii tenore, aperte liquet. Controversia enim est de associandis cadaveribus pauperum dementium, de nosocomii cella mortuaria, usque ad publicum coemeterium. Atqui de hoc privilegium non cavet, nec cavere poterat, eo quod in rerum adiunctis quae vigebant quando illud concessum est, casus id non ferebat, quum cadavera intra ipsa nosocomii septa, nempe in ecclesia vel circa ecclesiam nosocomio adnexam, sepelirentur. Hinc petitum et concessum est « di poter (il cappellano) tumulare i cadaveri *nella chiesa di S. Bene-* « *detto,* già fornita di convenienti sepulture, senza dipendere menoma- « mente dal parroco ». Si autem privilegium in casu non cavet, planum est integras suas vires exserere ius commune, quod, ut vidimus, hoc ius et onus imponit parocho loci in quo nosocomium situm est.

Ceterum etiam dato dementes, in casu, non sortiri domicilium in nosocomio, ac per illud in paroecia, sed suum servare (prout de ceteris infirmorum generibus iure constat), quod ante ingressum in nosocomium habuerant, et ideo, relate ad parochum Ss. Cassiani et Heracliani habendos esse tamquam advenas seu forenses (quod - sit obiter adnotatum - idem parochus, qui nunc agit, acriter impugnavit in consimili causa adversus capitulum et confratres actitata, d. 14 mai 1887: *Thes. CXLVI* p. 223 s.), nec in huiusmodi hypothesi parochus a controverso onere eximeretur. Nam de iure particulari, quod originem habet a quadam vetere transactione inita a. 1707 inter parochos et Capitulum cathedrale Pisaurense - quae, quum post diuturnam observantiam, in discrimen vocata coram H. S. C. fuisset, solemnem confirmationem obtinuit, per resolutionem d. 14 mart. 1887 - funera forensium seu advenarum quorumcumque

in civitate Pisauri de iure sunt parochi loci. Hanc autem transactionem perinde valere, et de facto valuisse quoad dementes in nosocomio provinciali, plura sunt argumenta. Etenim, in primis, parochi *urbani*, ad normam illius, per concordiam d. 20 oct. 1886, quam pariter servandam S. h. C. in citata resolutione edixit, ad art. 6: « dichiarano di voler « sempre salvo e rispettato ogni diritto sui *rispettivi* parrocchiani reclusi « nel manicomio, siano essi della classe detta dei pensionati, siano di « quella chiamata dei comuni », unde concluditur, quoad dementes advenas, integrum ius et onus parocho Ss. Cassiani et Heracliani competere. Secundo, quia explicite, *Capitulum cathedrale*, ab a. 1885 cuicumque praetenso iuri in funera dementium advenarum cesserat favore parochi, hisce apertissimis verbis: « il Capitolo, per ragioni particolari « della dimora dei dementi, e per amore di concordia, cede al medesimo « signor Priore il funere di tutti i forestieri che morissero nel mani- « comio ». Tertio, quia de facto ab a. 1885 deinceps parochus Ss. Cassiani et Heracliani cadavera dementium advenarum, quorum associatione tunc opus esset, nempe quorum funera, etiam in forma pauperum, cura et expensis familiae peragerentur, ad coemeterium associavit. Quid plura? Idem parochus in normis seu « regolamento fra il parroco di S. Cas- « siano, e il *Cappellano* del manicomio, riguardante i funeri dei dementi « del manicomio », quas normas cappellano praescripsit die 30 iunii 1885, simpliciter et absque ulla distinctione cautum voluit: « I *funeri* dei « dementi comuni come quelli dei pensionati diocesani saranno ese- « guiti dal Rmo Cappellano dello stabilimento, nella chiesa dell'ospizio, « facendo propri i piccoli emolumenti degli uni e degli altri, quando « quelli dei secondi non venissero reclamati dal parroco del defunto. « Per l'associazione poi, dei cadaveri *fuori dello stabilimento, nulla viene « immutato e rimane di diritto esclusivo del Parroco* ». Quae praescriptio adeo explicita est, ut omnes ambages praecidere videatur. Unum quod opponere liceret, id esset, in casu praescriptum illud circa associationem cadaverum cadere tantummodo in eos qui praeferuntur « pensio- « nati diocesani »; quia, quum norma condita est, non erat locus, ex rerum adiunctis quae commemoravimus, associationi cadaverum « dei « dementi comuni », nec locus revera fuit, usque ad a. 1910, quum, abolito intolerabili more deferendi noctu huiuscemodi cadavera ope currus communis, statutum fuit ut illa quoque diurno tempore, comite sacerdote, ad coemeterium associarentur. Hancque demum esse praetensionem parochi, nempe adsociandi cadavera dementium divitum, aut illorum in quorum adsociatione, licet in forma pauperum peracta, aliquod tamen *emolumentum* a familia recipere solet, et refundendi in

cappellanum onus adsociandi cadavera pauperum, in quorum exsequiis nullius temporalis lucri spes adest, in comperto ponitur ex praenotatis tum in facto, tum in iure, ac etiam ex assertiva parochi (circa finem) ubi de licita limitatione sui consensus loquitur. Sed hanc praetensionem praevalere vetat in primis logica ratio, quia in lege ab ipso parocho condita *unica* norma comprehenduntur exsequiae tum « dei defunti com- « muni », tum « dei pensionati diocesani », nempe: « che l'associazione « dei cadaveri fuori dello stabilimento (sive cum emolumento sive cum solo incommodo) « è e rimane diritto esclusivo del Parroco », et *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus;* secundo, idipsum apertissime prohibet canonica aequitas, quia nempe nimis aequum est ut *qui sentit commodum, et onus sentire debeat* (*Reg.* 55, *iur.* in VI). Demum animadvertendum est, etsi agatur de *novo onere* imponendo, quia hucusque, spectatis rerum adiunctis, usque ad a. 1910 vigentibus neuter, *de facto,* nec parochus nempe, nec cappellanus, pauperum cadavera adsociavit, attamen non parem esse *in iure* utriusque conditionem: quia pro parocho onus novum quod praefertur, revera *implicitum* erat in iure et obligatione suscepta, adsociandi cadavera advenarum; sed pro cappellano illud nec implicite nec explicite prostat: fatente enim parocho in ipsis normis a. 1885, etiam antecedenti tempore, ideoque ab initio seu a fundatione nosocomii, numquam cappellanus ius aut onus sustinuit associandi cadavera dementium extra septa nosocomii. Quae denique parochus opponit, in epistolis ad h. S. C., de impossibilitate in qua versatur cadavera pauperum dementium associandi, quum ipse sit in aetate 80 annorum constitutus, et pro paroecia 5000 animarum nonnisi unum vicarium adiutorem habeat, haec argumenta, uti patet, cum spectent facti transitoriam conditionem, nihil in quaestione iuris valere possunt; his autem satis occurrit Episcopus, dum in primis animadvertit ad piam adsociationem funebrem ius habere christifideles omnes, sive pauci sive plures sint, sive pauperes sive divites; secundo recolit incommodum illud succrevisse facto proprio parochi, qui a. 1887 non sivit Capitulum cathedrale prorogare curam, quam eo usque temporis susceperat, dementium *advenarum;* tertio spondet se facturum ut - post decisam quaestionem iuris - opportunis modis et remediis conditio parochi iam valde onerati relevetur.

Resolutio. - Hisce omnibus utrimque disceptatis, quum in plenariis Emorum Patrum comitiis, die 27 ianuarii 1917 habitis, propositum esset dubium:

Utrum confirmandum sit an infirmandum decretum Curiae Pisaurensis diei 20 februarii 1916 (quo nempe statuebatur « che l'obbligo

« di associare i cadaveri dei poveri defunti nel manicomio spetta al « parroco e non al cappellano dell'Istituto »),

S. Congregatio Concilii respondendum censuit:

Affirmative ad primam partem; *negative* ad alteram, seu « decretum « in casu esse confirmandum ».

Facta autem de praemissis Ssmo Dño Nostro Benedicto divina Providentia PP. XV relatione, per infrascriptum S. Congregationis Secretarium, in audientia insequentis diei, Sanctitas Sua resolutionem Emorum Patrum approbare dignata est.

I. Mori, *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO DE RELIGIOSIS

INTERPRETATIO DECRETI « CUM DE SACRAMENTALIBUS »

In articulo V Decreti *Cum de Sacramentalibus* diei 3 februarii 1913 statutum est: « Si qua religiosa ad animi sui quietem et maiorem in via « Dei progressum, aliquem specialem confessarium vel moderatorem « spiritualem postulet, erit facile ab Ordinario concedendus; qui tamen « invigilabit ne ex hac concessione abusus irrepant; quod si irrepserint « eos caute et prudenter eliminet, salva tamen conscientiae libertate ».

Circa hunc articulum proposita sunt S. Congregationi de Religiosis sequentia dubia:

I. An confessarius specialis seu spiritualis moderator pro aliqua religiosa deputatus iuxta art. V Decreti *Cum de Sacramentalibus,* valeat perpetuo in suo munere permanere, vel potius concedendus sit ad tempus praefixum.

II. An deputari valeat in confessarium specialem seu conscientiae moderatorem alicuius religiosae, qui in decurso triennio confessarii ordinarii communitatis munere functus sit, nondum a cessatione praedicti officii anno expleto.

Emi Patres Cardinales huius S. Congregationis de Religiosis, tota rei ratione mature perpensa, in plenario coetu habito die 20 aprilis currentis anni 1917 responderunt:

Ad primum: Specialem confessarium seu moderatorem spiritualem concedendum esse non ad tempus praefixum, sed donec perduret iusta

causa necessitatis vel utilitatis spiritualis religiosae, quae postulaverit, ad normam Decreti *Cum de Sacramentalibus*, sub n. 13.

Ad secundum: Affirmative.

Facta autem de hisce omnibus relatione ab infrascripto Secretario Sacrae Congregationis, in audientia diei 22 eiusdem mensis aprilis, Sanctitas Sua Emorum Patrum sententiam benigne ratam habuit et confirmavit.

I. Card. Tonti, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† Adulphus, Ep. Canopitan., *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO RITUUM

SANCTI IACOBI DE CHILE

DECRETUM DE INTRODUCTIONE CAUSAE BEATIFICATIONIS ET CANONIZATIONIS SERVI DEI FR. ANDREAE PHILUMENI GARCIA ACOSTA, LAICI OBLATI, ORDINIS FRATRUM MINORUM.

Nobilis chilenae nationis principem S. Iacobi urbem, quam Venerabilis Petrus Bardesius, laicus Ordinis Fratrum Minorum, singularibus virtutibus iampridem decoraverat, saeculo nuper elapso alter eiusdem Ordinis sodalis Andreas Philumenus Garcia Acosta, simili gloria sanctisque operibus illustravit. Quem humilem Dei servum illius civitatis et regionis incolae, non modo magna aestimatione et veneratione prosequuntur, sed etiam caelitum honoribus dignum praedicant, eiusque causam beatificationis et canonizationis ad sacrorum rituum Congregationem deferri ac promoveri curarunt. In oppido *Hampuienta*, apud insulas Canarias, ab honestis piisque parentibus Gabriele Garcia et Augustina Acosta, die 10 ianuarii anno 1800, ortum duxit Andreas Maria de Doloribus, ita in sacro fonte nominatus, qui postea cognomen assumpsit Philumenum ob peculiarem devotionem quam ipse habuit, fovit ac dilatavit in chilena regione erga inclitam virginem et martyrem sanctam Philumenam. Domesticis curis, tum ad religionis mysteria et praecepta, tum ad litterarum rudimenta intentis, apprime respondit puer; qui, factus aetate robustior et paterno gregi pascendo addictus, Deum in solitudine ad cor eius loquentem intime audivit.

Divina operante gratia, dum caelestia magis appeteret et christianae cathechesi tradendae simul incumberet, tam per taedium mundi, afflictationem corporis et contemptum sui, quam per continuas piasque exercitationes ad perfectiorem vitam agendam se praeparabat. Inter cetera commemoratur eius peculiaris amor in Beatissimam Virginem Mariam, ad quam devoto affectu colendam festivisque cantibus celebrandam, statis horis, puerorum agmina cogere atque excitare solebat, ipse dux, magister et exemplar. Agens aetatis annos triginta, annonae caritate adstrictus, patriam reliquit et in civitatem Montem Videum concessit; ubi, provido consilio vitae alendae ac devotioni fovendae, libris religionis et pietatis legendis et vendendis operam dedit. Interim in suae conscientiae moderatorem Andreas elegit unum ex Fratribus Minoribus P. Philippum Echanagucia, concionatorem apostolicum, qui, inspecta in eo pie vivendi consuetudine, sacramentorum frequentia et propensa in Franciscalem Ordinem amplectendum voluntate, illum in sancto proposito ita confirmavit, ut paulo post Andreas in Montis Videi coenobio habitum S. Francisci rite induerit. Quamvis disciplinae regularis observantissimus, tamen asperam tulit persecutionem ex qua valde timens ne sui aliorumque religiosorum pax et concordia turbaretur, spirituali directore suadente, conventum sibi dilectum deserere debuit. Alienae iniuriae immemor et veniae largitor, extra claustra manuali labore victum quotidianum sibi comparasse et numquam ab incoepto perfectionis tramite defecisse perhibetur. Ad sacrum tamen recessum inclinatus, suamque spem collocans in divino praesidio, quod enixis precibus implorabat, a superioribus religiosis in eodem coenobio receptus est. Brevi post, seditione in urbe Monte Video exorta, Andreas, ab ipso coenobio cum sodalibus depulsus, sancti Francisci habitum exuere et ad pristinos labores et vicissitudines redire coactus fuit. Tum, suae conscientiae directorem P. Echanagucia in regionem chilenam secutus, multa cum illo in itinere passus est ab audaci ac proterva nautarum turma, donec ad urbem S. Iacobi de Chile, Deo favente, pervenit. Illic in Franciscali conventu comiter exceptus et religioso tertiariorum habitu denuo indutus, caritatis et humilitatis officium, stipem rogandi pro sacris, et fratribus ac pauperibus, cum gratiae, virtutis et vitae regularis incremento, diligenter adimplevit usque ad obitum. Ineunte autem mense ianuario an. 1853 gravi morbo correptus, sciens diem mortis suae proxime adventuram, extremis decedentium sacramentis munitus, solemnia religionis vota, quae numquam antea proferre obtinuerat, de licentia R. P. Custodis, nuncupavit; atque christianae fidei symbolo, coram sodalibus in Christo sibi dilectis, recitato,

placido ore animam exhalavit, die 14 ianuarii anno 1853. Exequiis cum cleri populique frequentia solemniter celebratis et funebri etiam oratione pronuntiata, Servi Dei exuviae in publicum coemeterium illatae sunt; et biennio post, civium pecunia oblata, coenobii superiore curante, in franciscale templum translatae, in digniore conditae sepulchro quiescunt, prope splendidum altare S. Philumenae Virg. et Mart. sacrum. Interim fama sanctitatis Servi Dei in vita et post obitum magis in dies invalescente, Processus Informativus super ea in ecclesiastica Curia S. Iacobi de Chile ordinaria auctoritate confectus est, et ad sacrorum rituum Congregationem delatus. Instante autem Rmo Patre Francisco Maria Paolini, Ordinis Fratrum Minorum postulatore generali, attentisque litteris postulatoriis quorundam Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium, Illmi ac Rmi Domini Archiepiscopi S. Iacobi de Chile una cum suo Capitulo, aliorumque Archiepiscoporum et Episcoporum praesertim ex Italiae, Hispaniae et Americae regionibus, necnon superiorum generalium Ordinum seu Congregationum religiosarum, praeeunte P. Seraphino Cimino, ministro generali Ordinis Minorum, aliarumque personarum illustrium, quum, revisione rite peracta super scriptis eidem Dei Famulo attributis, nihil obstet quominus ad ulteriora procedi possit, infrascriptus Cardinalis Antonius Vico, Episcopus Portuensis et S. Rufinae, loco et vice Emi ac Rmi Domini Cardinalis Sebastiani Martinelli, Causae Ponentis, in Ordinariis sacrae rituum Congregationis Comitiis subsignata die ad Vaticanum coadunatis, sequens dubium discutiendum proposuit: *An sit signanda Commissio introductionis Causae, in casu et ad effectum de quo agitur?* Et Emi ac Rmi Patres sacris tuendis ritibus praepositi, post relationem ipsius infrascripti Cardinalis Ponentis, audito voce et scripto R. P. D. Angelo Mariani Fidei Promotore, omnibus accurate perpensis, rescribendum censuerunt: *Affirmative, seu signandam esse Commissionem introductionis causae, si Sanctissimo placuerit.* Die 24 aprilis 1917.

Quibus omnibus Sanctissimo Domino nostro Benedicto Papae XV per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Pro-Praefectum relatis, Sanctitas Sua Rescriptum eiusdem Sacri Consilii ratum habens, propria manu signare dignata est Commissionem Introductionis Causae Servi Dei Fr. Andreae Philumeni Garcia Acosta, laici oblati ex Ordine Fratrum Minorum, die 25, eisdem mense et anno.

✠ Antonius Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Ruf.,
S. R. C. Pro-Praefectus.

L. ✠ S.

Alexander Verde, *Secretarius.*

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA POENITENTIARIA APOSTOLICA

SECTIO DE INDULGENTIIS

VULGANTUR DOCUMENTA QUAEDAM CONCESSIONIS INDULGENTIARUM

I

« Cor Iesu Eucharisticum, adauge nobis fidem, spem et charitatem ».

Concedimus indulgentiam trecentorum dierum fidelibus praedictam invocationem devote recitantibus.

Ex Aedibus Vaticanis, die 5ª aprilis, Feria V in Coena Domini, anno 1917.

BENEDICTUS PP. XV

Praesentis concessionis authenticum documentum, prout de iure, exhibitum fuit Sacrae Poenitentiariae Apostolicae, Sectione de Indulgentiis, hac die 17 aprilis 1917.

In fidem, etc.

Bernardus Colombo, *S. P. Regens.*

L. ✠ S.

II

« 1. Signore nostro, Gesù Cristo, noi ricorriamo a Voi; Dio santo, « Dio grande, Dio immortale, abbiate pietà di noi e di tutto il genere « umano. Purificateci dai nostri peccati e dalle nostre debolezze col « Vostro Sangue divino. Amen.

« 2. Gesù mio, in Voi credo, in Voi spero, Voi amo, a Voi mi dono.

« Madre mia santissima, datemi confidenza in Voi.

« Quando, Gesù mio, vedrò la Vostra bella faccia?

« O Maria, Voi siete la fortezza mia, la liberazione, la pace e la « salute mia ».

Concediamo trecento giorni d'indulgenza, applicabili alle anime del purgatorio, per ogni volta che si recitano queste preghiere.

Dal Vaticano, 21 dicembre 1916.

BENEDICTUS PP. XV

Praesentis concessionis authenticum exemplar huic S. Tribunali Poenitentiariae Apostolicae, Sectione de Indulgentiis, prout de iure exhibitum fuit.

In fidem, etc. Die 20 aprilis 1917.

Bernardus Colombo, *S. P. Regens.*

L. ✠ S.

SACRA ROMANA ROTA

I

ISCLANA

IURISPATRONATUS

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno secundo, die 8 iunii 1916, RR. PP. DD. Ioseph Mori, Ponens, *Fridericus Cattani et Raphaël Chimenti, Auditores de turno, in causa* Isclana - Iurispatronatus, *inter sac.* Iosephum Vuoso, *actorem, repraesentatum per legitimum procuratorem ex officio adv. Hildebrandum Silvestri-Faà, et parochum* Aloisium Di Maio, *reum conventum, repraesentatum per legitimum procuratorem, pariter ex officio, adv. Ioannem Della Cioppa, interveniente et disceptante in causa Promotore Iustitiae pro legis tutela et Ecclesiae libertate, sequentem definitivam tulerunt sententiam.*

Intra limites paroeciae S. Georgii, in oppido vulgo *Testaccio di Barano,* extat quaedam cappella dicata B. Virgini Mariae Gratiarum. Cum dictae paroeciae rector Aloisius Di Maio persentiret suam ecclesiam nimis angustam pro aucto parochianorum numero capiendo, consilium iniit illam ampliandi ope translationis in cappellam praefatam laicalis sodalitatis S. Mariae Constantinopolitanae, cuius oratorium adnexum erat ecclesiae parochiali et cui proinde ex huiusmodi translatione nova ala in ampliatione aedificii acquiri poterat. Ad hunc effectum, obtento, mense iulio anni 1913, prius consensu Sodalitatis et dein licentia Episcopi, successivo mense novembri initus fuit contractus restaurationis cappellae inter coemeteri structorem Napoleone et parochum Di Maio, interveniente etiam rectore Georgio Di Iorio. At sac. Ioseph Vuoso, canonicus Isclanus, qui nullam antea curam foverat,

sive de reparatione cappellae, sive de providendis in ea sacris suppellectilibus, et qui insuper novo operi a parocho suscipiendo dederat consensum, ex inopinato, sententia mutata, mense ianuario anni 1914 primum apud Curiam Episcopalem et dein etiam, ope laici apparitoris, protestationem emisit, contendens se esse patronum memoratae cappellae utpote descendens ab huius fundatore Aniello Nobilione et susceptum a parocho novum opus ad normam iuris nunciavit.

Curia Episcopalis seu Vicarius Capitularis, tunc temporis Sede Episcopali vacante, ut tuto in hoc negotio procederet, edictales literas edidit contra praetendentes eventuales patronos, assignato eisdem tempore utili unius mensis ad sua iura deducenda: quo spatio perdurante tantum canonicus Vuoso coram eadem Curia apparuit pro vindicando asserto patronatu, dum e contra parochus Di Maio illum impugnavit. Instante dein canonico Vuoso apud Sanctissimum ut quaestio a nostro Tribunali in primo gradu solveretur, Sanctissimus eiusdem precibus benigne annuit, et ita nobis diiudicanda ex pontificia commissione est demandata.

Interea notandum quod, propositis a partibus suis allegationibus, ab actore Vuoso nova petita fuit instructoria, at, ea concessa, ipse censuit a lite recedere; ex adverso autem parochus Di Maio, cum ageretur de novis operibus struendis et insuper de libertate ecclesiae statuenda, institit ut causa proponeretur. Quare iterum per publicum edictum citati sunt interesse habentes, sed nemo comparuit, et causa disceptatur cum interventu Promotoris Iustitiae, et, additis a partium procuratoribus novis deductionibus, sub sequentibus dubiis: I. *An constet de iurepatronatus favore sac. Iosephi Vuoso in casu.* Et quatenus *affirmative:* II. *An constet de violatione iurispatronatus et quomodo providendum in casu.*

In iure sequentia praemittenda et recolenda sunt. Iuspatronatus a quibusdam doctoribus definiri solet, quod sit « ius quoddam singulare, « certis in honoribus commodisque consistens, cui etiam certa onera « cohaereant, concessum iis, qui beneficia vel ecclesias fundarunt aedi- « ficando et dotarunt, vel etiam iis qui ab eisdem causam habent » (Santi, *Praelect.*, l, lib. 3, tit. 38). Ab aliis vero vulgo definitur quod sit « ius « praesentandi clericum ad beneficium vacans », at, uti observat Cardinalis D'Annibale (*Summula Theol. Mor.*, vol. III, n. 26, in nota) haec non est definitio patronatus, sed partis eius, et, ut ait Card. De Luca (*Disc. 59*, n. 17, h. t.): « solum ius praesentandi non facit patronatum ». Confer etiam Vivian (*De Patronatu*, lib. II, cap. 9, n. 24), iuxta quem (lib. I, cap. 2) « est ius honorificum, onerosum et utile alicui competens

« in ecclesia pro eo quod de diocesani consensu Ecclesiam fundavit, « construxit vel dotavit ipse, vel is a quo causam habuit, solus vel alio « concurrente ».

Iuspatronatus in sua origine aliud est ex gratia seu privilegio iure singulari, aliud ex iustitia seu ex iure communi, scilicet ex causa onerosa. Illud originem trahit ex privilegio S. Sedis, vel alterius cui Sancta Sedes communicaverit, et ex consuetudine vel praescriptione, quae non sit immemorialis, quia haec aequivalet meliori titulo de mundo et hinc etiam titulo fundationis vel dotationis. Iuspatronatus ex iustitia, seu ex iure communi, derivatur ex triplici titulo, nempe fundationis, dotationis et fundi, iuxta illud *Glossae* (in cap. 26, lib. 3, *Decretal.*, tit. *De Iurepatr.*): « Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus » Confer De Luca (*Compendium de iurepatr.*, n. 12-14). Hinc iuspatronatus acquiritur per constructionem, si quis videlicet aere suo ecclesiam aedificaverit; per fundationem, si quis fundum ad construendam ecclesiam praebuit; per dotationem, si quis dotem dedit aptam et idoneam per quam consultum sit sumptibus, quos ecclesiae conservatio et ministri postulant. Qui haec tria unus praestitit, is quoque unus patronus efficitur, at cum alter ecclesiam excitavit, alter fundum, alter dotem dedit, hi omnes patronatum in solidum consequuntur, modo cum consensu Episcopi aedificatio ecclesiae facta fuerit (Devoti, *Ius can.*, lib. I, § 53). At sedulo advertendum cum Fagnano (Cap. *Quoniam de Iurep.*, n. 34) quod, qui tantum ecclesiam aedificat, non acquirit iuspatronatus nisi quoque ei ipse vel alter dotem congruam assignet. Neque enim sine dote ecclesia aedificanda est: quia imo citatus auctor tradit eam esse constituendam ante ecclesiae aedificationem, nisi agatur de patronis, qui patronatum insimul in solidum iuxta supra exposita obtineant. Et ratio est, iuxta Vecchiotti (*Instit. can.*, lib. II, § 32) « quia, sicuti concessio fundi, sine « constructione ecclesiae, ita etiam constructio, sine dote ad ministros « alendos et cultum exhibendum, prope inutilis est ». Unde nequit Episcopus assentiri, ut quispiam ecclesiam aedificet, nisi dotem constituat (Conf. Santi, l. c., n. 17; Barbosa, *De officio et potest. Episcopi*, par. 3, alleg. 70). Rite autem constructa ecclesia, fundatori iure ipso absque ulla reservatione vel hominis concessione iuspatronatus acquiritur ad normam cap. 25 h. t. Unde *Glossa* ita diserte tradit: « Fundatori iuspa- « tronatus ipso iure debetur, etiamsi non petat, vel in pactum deducat » (ad cap. IX, *De consec.*, dist. 1).

Iuspatronatus acquiri potest non solum originariis modis supra descriptis, sed etiam derivativis, puta cessione, donatione, haereditate, etc., dummodo non agatur de patronatu expresse restricto ad certam clas-

sem. Sed, uti observat Devoti (l. c., n. 3), donatio, cessio et translatio in privatum hominem collata indiget Episcopi auctoritate, collata in ecclesiam vel monasterium non indiget (cap. 8, h. t., cap. un. eodem, in VI). Ratio vero necessitatis huius consensus in priori casu est, uti expenditur in decisione Rotali *Pisana - Altaris*, 1 iulii 1587, coram Comitolo: « quia auctoritas Episcopi intervenire debet in translatione iurispatro- « natus, ut videat an expediat ecclesiae mutare patronum et evitentur « fraudes et fictae venditiones, ut advertunt DD. in dicto capite ». Illud nec non ex aliis rationibus quas explicat Lambertini (*De iurep.*, p. II, art. 10) Confer etiam *Soanen. - Benef.*, 13 iunii 1633, coram Coccino; *Ferrarien. - Iurisp.*, 30 apr. 1635, coram Dunozetto.

Relate vero ad iurispatronatus probationem, omissa illa forma rigorosa a Tridentino Concilio (in cap. 9, sess. 25, *De Ref.*), praescripta pro assertione patronatus potentium, de qua in casu non attinet disputare, haec tenenda sunt. Cum quaelibet ecclesia praesumatur libera, onus probandi patronatum, quae servitutem quandam pro ecclesia gignit, transfunditur et incumbit asserenti se esse patronum (Card. De Luca, l. c. n. 53). At quomodo acquisitio iurispatronatus probatur? Si agatur de tribus titulis supra recensitis, potior est scriptura ex qua appareat ex consensu Episcopi, omnia praestita esse requisita ad patronatus assecutionem. Dantur etiam aliae probationes suppletivae, ut codex ecclesiarum, enunciativae in antiquis; sed hae debent univocae esse et generaliter per se non probant quando versantur directe circa obiectum in controversiam vocatum, ut pluries tenuit Rota. Enunciativae in Bulla positae non probant, quando principaliter disputatur de enunciato. Rota coram Dunozetto, in *Aprutina - Iurisp.*, 10 iunii 1624: « Enunciativa- « non probat, ubi principaliter contigit dubitari de enunciato » coram Verospio, in *Nepesina - Tutelae,* 16 novembris 1648; ita etiam in *Bremen - Praepositurae*, 7 iulii, coram Coccino: ad summum praefatae enunciativae afferri possunt praesumptive seu adminiculative (Mascard, *De probat.*, concl. 623, n. 29, De Luca, eod. tit., dis. 57). Si vero sermo sit de patronatu ex privilegio vel ex praescriptione immemoriali, probationem constituunt vel scripturae privilegium dantes, vel multiplicatae factae praesentationes a tempore omnium memoriam excedente. Quo vero ad patronatum ex modis derivativis provenientem, praesertim quoad cessionem vel donationem, probari debet translationem huiusmodi factam esse ex consensu Ordinarii, et quod eidem non repugnet natura patronatus utpote gentilitii vel familiaris: quod si agatur de patronatu fundo vel rei emphitheuticae adiecto seu de patronatu reali, haec adnexio ulterius evinci oportet.

In facto. Hisce igitur in iure animadversis, Domini perrexerunt ad expendenda facta, quae propositam quaestionem tangunt. Et primo de aedificatione ecclesiae seu cappellae B. V. Mariae Gratiarum facta a sac. Aniello Nobilione: hanc fuisse ab eo constructam, licet super area ab eius fratre Augustino empta, iuxta assertionem in schematibus genealogicis utriusque familiae Nobilione et Vuoso (*Summ. pro Di Maio,* 23-24), extra controversiam est, uti scatet ex quodam indice in archivio Curiae (« Notamento degli atti beneficiali della città e diocesi d'Ischia »), in quo haec particula legitur: « Testaccio, 1748. Atti della fondazione della « Chiesa di S. Maria delle Grazie facienda da D. Aniello Nobilione »; quae explicatur et completur in quadam instantia ab eodem sacerdote porrecta S. Sedi circa annum 1751 pro obtinendo indulto asservandi SSmum Sacramentum in praefata ecclesia. Inibi haec edicitur aedificata ab Aniello suis sumptibus: « fornita a sue spese », sed additur etiam concurrisse stipem collatitiam fidelium: « illustrata ancora dalla carità « e devozione dei nobili fedeli », praesertim alienigenarum qui in eam regionem pro balneis tunc temporis sese conferebant. Cum itaque fratres Nobilione unus aream praestiterit et alter super ea dictam ecclesiam aedificaverit, viderentur ipsi ex iure patroni evasisse. Haec vero non tanti momenti a Dominis reputata sunt ad adstruendum patronatum, tum quia ecclesiae aedificatio contigit etiam concursu fidelium, tum quia non constat de assignatione dotis ex parte familiae Nobilione, cui defectui consultum est et adhuc consulitur ex fidelium eleemosynis ceu ipse testatur Ordinarius, et Aniellus sac. Di Scala 75 an. natus. Sac. Vuoso patronus ex sequentibus Gagliardi (*De Iurep.*, cap. V) verbis arguit hanc assignationem non requiri: « Fundator, ubi ecclesiae aedi- « ficandae licentiam obtinuit, ipso iure ipsoque facto patronatum adipi- « scetur ». Verum citatus auctor inferius sequentia habet: « Fundatori « incumbit necessitas nedum aedificandi ecclesiam et construendi in area « sua, verum etiam praefiniendi quae ad luminaria et custodiam et « sacrum ministerium et alimenta ministrantium in ea clericorum suf- « ficiant... eatenus, et constructor ecclesiae, vel eius heres, compelli queat « ad eam dotandam vel supplendam dotem insufficientem... eamque ob « rem nonnisi post perfectam undequaque fundationem seu aedificatio- « nem et dotationem ecclesiae oriri » (*Iuspat.* docuit Fagn., in cap. *Quoniam de Iurep.*). Ideoque « absque constitutione dotis quis aedificans « ecclesiam, etiam in proprio fundo, erit benefactor, sed dici nequit ex « hoc patronus ». Neque cum dicto Defensore haec dotis assignatio deduci potest ex verbis Iosephi D'Ascia in sua *Historia Insulae Isclanae,* edita anno 1868, in qua, folio 480, § 5, de ecclesiis dioecesis haec habet

super ecclesia B. M. V. Gratiarum: « Fu costruita dal sac. D. Giorgio « Napoleone circa un secolo e mezzo fa; ed è posta nel centro del « comune. La sua forma è ovale, comunica con un casamento del fon- « datore: la rendita di questo casamento fu destinata al suo manteni- « mento ». Haec enim historica assertio, praeterquam quod continet errorem in fundatoris nomine, nullo est subnixa documento et proinde nullam fidem sibi vindicare valet.

Ulterius, ad probandum iuspatronatus familiae Nobilione super cappella B. M. V. Gratiarum, afferuntur duo acta sacrae Visitationis, nempe illud anni 1792 et aliud anni 1826. In primo edicitur: « Eodem die « 23 septembris 1792... successive visitatae fuerunt tum ecclesia S. Mariae « Gratiarum... de iurepatronatus familiae Nobilione... tum etiam aliae « cappellae... ». In altero diei 5 iulii 1826 haec leguntur: « Successive « (Episcopus) visitavit ecclesiam sub titulo S. M. Gratiarum de iurepatro- « natus, ut asseritur, Augustini Nobilione ». Haec secunda expressio cum sit dubitativa, « ut asseritur », primam minuit; deinde notandum quod in aliis actis sacrarum Visitationum successivis de hoc iurepatronatus familiae Nobilione omnino tacetur, ceu fidem peragit cancellarius Curiae Episcopalis: « Il vice Cancelliere della Curia Vescovile d'Ischia certi- « fica che negli atti di sacre Visite eseguite dai Vescovi d'Ischia Mon- « signor Romano (1855), Mons. Di Nicola (1872-77), Mons. Portanova « (1886-87), Mons. Palladino (1902-03-04), non si fa menzione di diritto « di patronato dei Nobilione sulla Chiesa di S. Maria delle Grazie in « Testaccio ». Ex adverso adducitur etiam liber manuscriptus continens loca pia et cappellas obnoxias solutioni taxae favore Seminarii, et inter has recensetur: « La cappella sotto il titolo di S. M. delle Grazie, patro- « nata dall'Illmo Sig. D. Aniello Nobilione ». Sed, e contra, Episcopalis Curia testatur « che nel vecchio libro *Indice*, in cui sono notati gli atti « di fondazione di beneficii, chiese, cappelle della diocesi d'Ischia del « secolo decimo ottavo, negli atti di ciascuna fondazione in cui vi è « diritto di patronato, questo diritto viene esplicitamente significato », et de hoc iurepatronatus nulla mentio fit in actu fundationis cappellae B. M. V. Gratiarum, uti superius visum est. Unde si aliquando obrepit expressio *iurispatronatus* haec potius repetenda est vel ex publica erronea fama, vel melius ex facto quod familia Nobilione pure deputavit cappellae Rectorem, quin ulla praesentatio intercesserit coram Ordinario, quae simplex deputatio nullum iuspatronatus praeseferre valet ad normam sacrorum Canonum.

Sed, dato etiam et non concesso quod Aniellus Nobilione, ex pura aedificatione cappellae, absque dotis collatione, iuspatronatus acquisierit,

uti nonnulli canonistae contendunt, adhuc probandum remanet illud transiisse ad familiam Vuoso ad quam pertinet actor can. Vuoso. Sed hoc praestare nequit, quia in casu desunt tabulae fundationis ad quas recurrendum est pro determinanda natura iurispatronatus, iuxta Card. D'Annibale (l. c., n. 25, in fine) et Card. De Luca (*Dis. 60*, n. 15). Dubium itaque est utrum assertum iuspatronatus sit haereditarium vel familiare, aut mixtum vel reale: ex enunciativis in actis sacrae Visitationis videretur esse familiare, agnatitium; sed huiusmodi iuspatronatus cedit et transferri non potest ad extraneos nomen familiae non praeferentes, cum ex providentia fundatoris transeat ad masculos ab eodem descendentes, et apud retinentes familiae nomen remaneat, quod non contigit in foeminis matrimonio iugatis, quae mariti nomen assumunt.

Actor Vuoso contendit controversum iuspatronatus transiisse ad suam familiam quando nuptiae conciliatae sunt inter Mariam Ioannam Nobilione et Dominicum Vuoso, unum ex suis ascendentibus, anno 1825, et id evenisse dotationis titulo, uti ex instrumento tractatus antenuptialis producto; verum in hoc instrumento nullum verbum recurrit de cessione iurispatronatus, quae, ut alia omittantur, sequi nequibat ob defectum consensus Ordinarii. Neque dici potest illud transisse, quatenus ageretur de iurepatronatus reali, per cessionem fundi una cum superextante cappella titulo dotis; nam haec hypothesis diluitur ex facto quod, anno 1831, Augustinus Nobilione, post secutum matrimonium suae filiae Ioannae cum dicto Dominico Vuoso, partem subiectam solo praefatae cappellae una cum apothecis vinariis favore Blasii Di Jorio, uti ex relativo instrumento constat.

Ultimo loco actor confugit ad argumentum praescriptionis contra familiam Nobilione et eius descendentes, et hanc praescriptionem probare satagit ex eo quod sua familia non semel rectores deputavit in saepius nominata cappella, sed, e contra, liquet de una tantum nominatione Rectoris facta a sac. Ioanne Vuoso, anno 1885, in persona sac. Ianuarii Di Scala. Verum haec nominatio peracta fuit auctoritate privata, non ministerio Curiae ad praesentationem sac. Vuoso. Mortuo vero sac. Di Scala rectoriam cappellae occupavit actor Iosephus Vuoso, nulla tamen praevia praesentatione vel canonica institutione. Promoto dein Vuoso ad canonicatum in Cathedrali Isclana, praevia parochi Di Maio indicatione, renunciatus fuit cappellae rector actualis cappellanus Di Iorio Georgius, uti patet ex declaratione Vicarii Capitularis tunc temporis: « Dopo la morte del sac. D. Gennaro Scala non fu da « chicchessia presentato alcuno per la nomina del nuovo cappellano o

« Rettore di detta Chiesa, come neppure per la nomina dell'ultimo cap- « pellano sac. Giorgio Di Iorio, indicato e suggerito dal parroco di Maio ». Ultimus itaque status non favet actori praetendenti iuspatronatus in cappella sub titulo B. M. V. Gratiarum, sed potius huius libertati; quare praetensa iurispatronatus violatio ex parte parochi Di Maio cum licentia Curiae reparationes cappellae peragentis omnino est reiicienda.

Quibus omnibus rite consideratis ac sedulo perpensis, nos infrascripti Auditores de turno, pro tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, decernimus, declaramus et definitive sententiamus, propositis dubiis respondentes: Ad I *Negative,* ad II ***Provisum in primo.***

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum et praesertim cap. 3 Concilii Tridentini, sess. XXV, *De Ref.*, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in sede Tribunalis S. Romanae Rotae, die 8 iunii 1916.

Ioseph Mori, *Ponens.*
Fridericus Cattani Amadori.
Raphaël Chimienti.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 18 augusti 1916.

Sac. T. Tani, *Notarius.*

II

Citatio edictalis

RHEDONEN.

NULLITATIS MATRIMONII (DUBONAYS-DE COUGNY)

Cum constet ex testimonio Curiae Archiepiscopalis Rhedonen. mulierem conventam Ioannam de Cougny reperiri non posse, infrascriptus S. R. Rotae Auditor, Ponens in hac causa, per praesens edictum, praefatam Ioannam de Cougny peremptorie citat ad comparendum, sive per se, sive per procuratorem, in sede Tribunalis die 7 augusti currentis anni, hora 11, ad effectum ut subscribatur infrascriptum dubium, nec non dies destinetur, quo habebitur Turnus Rotalis pro causae, de qua supra, definitione; ulterius declarando, si non compareat, processum continuatum et terminatum iri in eius contumacia.

DUBIUM

An constet de matrimonii nullitate in casu?

Ordinarii locorum et quicumque fideles quibus notitia est de loco commorationis praefatae Dñae Ioannae de Cougny curare debent, quatenus fieri possit, ut de hac citatione edictali moneatur.

Datum Romae, die 10 maii 1917.

Aloisius Sincero, *Ponens.*

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 10 maii 1917.

Ioannes Ladelci,
Notarius S. R. Rotae.

Traduction.

TRIBUNAL DE LA SACRÉE ROTE ROMAINE

Citation par Edit

RHEDONEN.

NULLITATIS MATRIMONII (DUBONAYS-DE COUGNY)

Comme il résulte de plusieurs enquêtes faites dans la Curie Archiépiscopale que la dame défenderesse Yvonne de Cougny ne peut être trouvée, l'Auditeur de Rote soussigné, Ponent en cette cause, cite péremptoirement, par le présent édit, la même Yvonne de Cougny à comparaître personnellement, ou par procureur légitimement constitué, au siège du Tribunal de la S. Rote Romaine le 7 août 1917 à onze heures, pour vouloir souscrire le doute ci-dessous rapporté, et fixer le jour de la proposition de la cause devant la Rote, déclarant en outre que, si elle ne comparaît pas, le procès canonique sera continué et terminé en sa contumace.

DOUTE

Conste-t-il de la nullité de mariage dans le cas présent?

Les Ordinaires des lieux et les fidèles qui auraient connaissance du lieu de la résidence de la dite Yvonne de Cougny doivent faire en sorte, dans la mesure du possible, qu'elle soit avertie de la présente citation.

Donné à Rome, le 10 mai 1917.

Aloisius Sincero, *Ponens.*

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 10 maii 1917.

Ioannes Ladelci,
Notarius S. R. Rotae.

SUPREMUM
SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL

OSTIENSIS

EMPHYTEUSIS

In Ordinario Congressu habito in aedibus Emi ac Rmi P. D. Michaelis Card. Lega, Praefecti, die 13 ianuarii 1917, intervenientibus, una cum Patre Secretario, nonnullis Praelatis Votantibus et Referendariis, inter alias in examen deducta est petitio Angeli Paolini expostulantis ut signaretur commissio, qua deferretur S. R. Rotae iudicium de iure emphyteutico Oratoris in latifundio Curiae Episcopalis Ostiensis. Prodiit rescriptum reiectionis petitionis Angeli Paolini utpote omni fundamento destitutae. Institit Orator ut recederetur a decisis, sed in Congressu habito die 10 martii c. a. rescriptum est « In decisis, et exten- « datur decisio ».

Decisio sequentis tenoris est.

Instrumento publico diei 25 iulii anno 1797 Episcopalis Mensa Ostiensis, quae tunc ab Emo Cardinali Albani tenebatur, contractu emphyteutico latifundium Ostiense ad eamdem Mensam pertinens fratribus Vincentio et Iosepho Paolini concedebat in *solidum* et « per essi « ai loro figli a terza generazione mascolina da incominciare la prima « generazione dai figli dei detti Giuseppe e Vincenzo ». Fratres Paolini non modo eo instrumento ad Canonem solvendum, sed etiam ad specialia melioramenta, nec non ad summam quinque millia libellarum statim Mensae Ostiensi solvendam titulo ingressus, obligabantur. Anno 1809 Vincentius Paolini eiusque filius impubes, ac nonnulli filii Iosephi fratris praemortui superstites erant. Iam instrumento publico diei 13 augusti 1809 Vincentius, habito consensu nepotum ac eiusdem filii sui, consentiente Emo Episcopo Ostiensi, pro summa libellarum 25.000 Emphyteusim fratribus Canori alienavit. Interea Vincentii filius sine prole obiit, et ex filiis Iosephi tantummodo Philippus filium habuit, qui Iosephus nominatus fuit. Hic duos filios generavit, nimirum Philippum et Angelum, qui postremus, in hac causa Actor, anno 1854 natus est. Hi duo in casu tertiam generationem repraesentant. Philippus et Angelus iam ab a. 1866

alienationem Emphyteusis ab ipsorum antecessore Vincentio peractam, nullam fuisse contendere coeperunt utpote *pactitiam*, qua ab antecessoribus privari non possent, neque licite neque valide, cum in emphyteusi *pactitia* descendentes iure proprio succedant.

Verum, cum fratres Canori obligationes quibus tenebantur non solverent, Emphyteusis Mensae Episcopali Ostiensi devoluta est, ac ab eadem Mensa Aldobrandini Principi concessa fuit. Fratres autem Paolini in vindicatione Emphyteusis Ostiensis persistebant. Anno vero 1868 Philippus Paolini morte subreptus est, et cum Angelus Paolini in lite perduraret, anno 1871 die 30 martii inter Mensam Episcopalem Ostiensem et Aldobrandini Principem ex una parte, et Angelum Paolini ex altera, instrumento publico *transactio* inita est, qua Mensa Episcopalis Ostiensis obligabatur ad summam annuam libellarum 4031,25 Angelo Paolini solvendam; Princeps vero Aldobrandini eidem Angelo pro una vice libellas 5375 solvebat. Attamen, quia Angelus Paolini ipsam transactionem tamquam nullam impugnare coeperat, instrumento publico diei 17 maii anno 1889 inter partes conventum est, Angelum Paolini *ratam habere* memoratam transactionem ac suis praetensis iuribus renunciare, dummodo ei Princeps Aldobrandini libellas 50.000 mutuo daret; quod statim factum est.

Hisce non obstantibus, Angelus Paolini a vindicatione Emphyteusis Ostiensis non restitit, ac nulla venia ab Auctoritate Ecclesiastica obtenta, et Mensam Episcopalem Ostiensem et Aldobrandini Principem coram iudice laico in omnibus gradibus iurisdictionis usque ad Supremum Tribunal « Cassazione » nuncupatum inclusive convenit, sed constanter a iudice laico condemnatus est.

Hodie ipse ad Tribunal Supremum Signaturae Apostolicae recurrit, ut sibi concedatur praetensum suum ius coram S. R. Rota experiri; affirmans nullam fuisse et transactionem diei 30 martii 1871, et huius confirmationem diei 17 maii 1889. Tum Emus Episcopus Ostiensis, tum Princeps Aldobrandini datis animadversionibus enixe petierunt ut instantia Oratoris e limine reiiceretur.

Quamvis huius Supremi Tribunalis non sit quaestionem *in merito* dirimere, tamen ut Commissionis Pontificiae petitio admittatur, oportet ut saltem quovis iuridico fundamento ipsa vacuam sese non praeseferat, ac ius quod Orator sibi competere asserit aliquo saltem probabili iuridico fundamento innitatur. Re mature perpensa, hoc Supremum Tribunal domini Angeli Paolini petitionem utpote quovis iuridico fundamento destitutam reiiciendam decrevit duobus generibus argumentorum, nempe argumentis *extrinsecis* ac *intrinsecis* innixum.

Ad argumenta *extrinseca* quod attinet: 1) H. S. Tribunal animadvertit Angelum Paolini, qui nulla Auctoritatis Ecclesiasticae venia obtenta praetensum suum ius in tribus gradibus iurisdictionis laicalis contra Mensam Episcopalem Ostiensem inutiliter expertus est, dolose agere ac venire contra factum proprium. Nemo autem commodum sumere debet ex proprio dolo, et ***alienus dolus alteri nocere non debet*** (Neratius, l. II, pr. Digest., de doli mali exceptione, 44, 4). Quare statim in limine gratiae rescriptum ab eo postulatum hac de causa negari posset. Nec ei prodesset patratae culpae veniam petere et obtinere. Siquidem cum unius culpa iura tertio, cui iniuria facta est, obvenerint, obtenta venia a poena subeunda reum liberare, non autem tertium iuribus quaesitis privare valet. 2) Sed etiamsi ab his praescindatur, contra Oratorem ***exceptio praeiudicialis et peremptoria*** militat praescriptionis. Ipse enim ***efficaciter*** transactionem diei 30 martii 1871 coram Auctoritate Ecclesiastica ***usque nunc*** non impugnavit, imo a. 1889 contractu diei 17 maii initam transactionem ***confirmavit***. Et etiamsi tempus ab eius maiori aetate computetur, nempe ab a. 1875 (cum ipse a. 1854 natus sit), nihilominus patet ipsum efficaciter, nempe condemnatione Mensae Episcopalis per annos 42 transactionem peractam non impugnasse, quod tempus ad praescriptionem contra eum inducendam plusquam sufficiens esse unicuique patet. Diximus *efficaciter;* nam querimoniae extraiudiciales ad praescriptionem interrumpendam haud sufficiunt. Sane, praescriptionis interruptio naturalis et civilis est. Interruptio naturalis contingit cum deficiat unum ex elementis praescriptionis essentialibus, vel quia praescribens possessionem amiserit naturalem et civilem, vel quia possessor fiat malae fidei. Quod in casu nostro ob querimonias extraiudiciales Angeli Paolini profecto non contigit. Interruptio vero ***civilis*** locum habet litis contestatione, imo ipsa oblatione libelli, quoties tamen ***rei conventi*** CONDEMNATIO SEQUATUR. Quare si possessor victor exeat a iudicio, vel iudicium transactione finiatur, continuat praescriptio, quasi numquam nata fuerit quaestio ex adverso (Santi, *Praelectiones* hoc loco, et passim omnes Doctores).

Quamobrem cum dubium non sit, Mensam Episcopalem Ostiensem ab anno 1871 in possessione fuisse vi initae transactionis, quidquid sit de huius transactionis validitate, certe in via praescribendi contra Angelum Paolini reperiebatur, et cum usque ad hanc diem haec praescriptio ***efficaciter*** a domino Paolini interrupta non fuerit, indubitatum est saltem praescriptione id obtinuisse quod illius transactionis erat obiectum. Nec dubium exsurgere potest, si etiam a praescriptione longi, imo longissimi temporis praescindatur, quominus in casu aliquod ex requisitis ad praescribendum deficiat.

3) Tandem factum quo Angelus Paolini in tribus gradibus Tribunalis laicalis in hac causa damnatus est, vehementissimam inducit praesumptionem eius petitionem iuris fundamento carere, praesertim quia hîc de materia agatur mere civili, in qua iudex laicus scientia iuridica expertus omnino praesumitur, et solum ratione personae Ecclesiasticae conventae ad Forum ecclesiasticum causa pertineret. Quae praesumptio hoc efficit, ut Angeli petitio iuridico fundamento destituta praesumatur, donec contrariis argumentis eadem praesumptio a domino Paolini destruatur, vel saltem notabiliter imminuatur. Quod cum Angelus Paolini suis deductionibus non fecerit, etiam hac de causa eius petitionem reiicere iuris est.

Quod si ad argumenta *intrinseca* descendamus, in eamdem conclusionem deveniendum est. Etenim re etiam in merito considerata. domini Angeli Paolini petitio quovis iuridico fundamento destitutam sese exhibet. Transactio enim diei 30 martii 1871, contractu diei 17 maii 1889 confirmata, absque dubio valida censenda est, tum quia illam validam ostendunt documenta, tum quia contraria argumenta ab Angelo Paolini adducta aperte futilia habenda sunt.

A) Adducta documenta validam transactionem initam aperte ostendunt. Etenim ex documentis ab ipso Angelo Paolini adductis evidenter eruimus non modo *obiectum* transactionis diei 30 martii 1871, sed etiam *subiectum* eiusdem transactionis ad tramites iuris idonea omnino fuisse.

§ I. *Obiectum idoneum.* Ad primum quod attinet, animadvertimus Transactionem definiri « rei dubiae et litis incertae nec finitae conventa « et non gratuita decisio » (Cfr. Santi, *Praelectiones, de Transactionibus*, lib. I, tit. 36, n. 1. Cfr. lib. I, Digestorum H. T., et passim omnes Doctores).

Iam in praesenti casu ius praetensum Angeli Paolini manifeste dubium saltem erat. Etenim 1) dubium erat an Emphyteusis anni 1797 esset *pactitia* nempe *ex pacto,* vel *hereditaria* sicuti Angeli Paolini adversarii contendebant, etiamsi tantummodo ad filios masculos ius hereditarium in Emphyteusim spectaret, cum de Emphyteusi ecclesiastica ageretur. Emphyteusis censetur *pactitia* seu *ex pacto* seu *ex providentia* quando concessa est pro se, filiis et nepotibus sine mentione heredum (Inter recentiores Dec. 373, n. 1, part. 17; Dèc. 74, n. 1, part. 6, etc.). In Emphyteusi *pactitia* ius repraesentationis non admittitur, sed unaquaeque generatio *iure proprio* in Emphyteusim succedit (Inter recentiores Dec. 239, n. 10, part. 15) ideoque unaquaeque generatio in Emphyteusim non iure hereditario, sed *iure contractus* succedit (Inter recentiores Dec. 230, n. 4 et alibi). E contra, in Emphyteusi *hereditaria* successio iure repraesen-

tationis locum habet, et etiam ad extraneos heredes Emphyteusis transire potest; nisi de Emphyteusi ecclesiastica agatur, quo in casu concedentis licentia requiritur (Inter recentiores Dec. 221, n. 1, p. 6; Dec. 211, n. 3 et 13, part. 6; Dec. 363, n. 1, part. 19, tom. 1; Dec. 52, n. 9, part. 19, tom. 1; Dec. 225, n. 34 et sqq., part. 17; Dec. 25, n. 10, part. 6).

Iam in Emphyteusi hereditaria *primus acquirens* illam alienare potest, etiam in praeiudicium aliorum vocatorum et comprehensorum in investitura (Inter Recent. Dec. 167, n. 14 et 17, part. 9, t. I). Quod etiam in Emphyteusi ecclesiastica procedit, quoties eiusdem Auctoritatis ecclesiasticae consensus habeatur (Dec. 460, n. 9, part. 19, t. 2). Emphyteusis vero *pactitia generaliter loquendo* alienari nequit, quia successores iure proprio, ut diximus, succedunt. Hisce positis, dubium erat an Emphyteusis diei 25 iulii 1797 esset *hereditaria* vel *pactitia*, ideoque alienari potuisset vel non. Si enim instrumentum diei 25 iulii 1797 consulatur, haec verba invenimus: « La Mensa Vescovile di Ostia dà e concede alli detti « Signori fratelli Giuseppe e Vincenzo Paolini *solidalmente* presenti e « *per essi* ai loro figli a terza generazione », etc. Quae verba « per essi » satis indicant filios iure repraesentationis ad Emphyteusim venire, et proinde in casu de Emphyteusi *hereditaria* agi, quae alienabilis est.

2) Insuper dato et non concesso in casu de Emphyteusi pactitia agi, nihilominus dubium adhuc erat an *legitime favore fratrum Canori alienari potuisset vel non.* Nam etiamsi Emphyteusis pactitia generaliter in damnum successorum alienari non possit; tamen quoties Emphyteusis pactitia onerosa sit, alienabilem esse ius concedit (Card. De Luca, *De Emphyteusi*, discurs. 32; Inter recent. Dec. 176, n. 20, part. 5, t. I). Quod autem in casu de Emphyteusi onerosa ageretur, ex ipso contractu diei 25 iulii 1797 deduci potest, quo non modo melioramenta extraordinaria, sed etiam Canon supra pretium ordinariae locationis, imo etiam solutio immediata libellarum 5000 imposita fuerunt. Quidquid sit, profecto illam Emphyteusim fuisse onerosam, ideoque alienabilem, indubium erat, et quia Angelus Paolini hoc impugnabat, etiam sub hoc respectu transactionis obiectum iuridice esse poterat.

3) Addatur: etiamsi praescindatur an Emphyteusis in casu esset *pactitia* vel *hereditaria, onerosa* vel *non,* certum est Vincentium Paolini illam fratribus Canori ad eius vitam alienare potuisse. Sed vivente ipso Vincentio, videlicet antequam alia generatio ad Emphyteusim vocaretur, fundus emphyteuticus propter morositatem culpabilem fratrum Canori ad Mensam Episcopalem Ostiensem devolutus est; quae devolutio, ait Princeps Aldobrandini, etiam successoribus nocere oportebat, quia eorum ius subiicebatur conditioni, si nempe antecessores contractus

obligationibus satisfecerint. Quidquid sit de hoc argumento, certe aliquod fundamentum iuridicum haberi neminem fugit, et proinde etiam hac ex parte quaestio transactionis obiectum erat.

4) Ulterius: neque obstat Emphyteusim alienatam fuisse fratribus Canori non solum a primo acquirente, sed a Vincentio Paolini (Iosepho praemortuo) ac a filiis Iosephi, nec non a filio minoris aetatis ipsius Vincentii. Etenim ex instrumento diei 25 iulii 1797 comperimus Emphyteusim *in solidum* fratribus Vincentio et Iosepho concessam fuisse, et *per ipsos* ad filios, nepotes, etc. Iam iuris doctrina est: quoties Emphyteusis *in solidum* concedatur, inter vocatos *ius accrescendi* locum habere, adeo ut ad sequentem generationem Emphyteusis non deveniat nisi *vocatorum in solidum iure resoluto*. Quare, mortuo Iosepho, huius portio Vincentio accrevit, et Vincentius solus, quin aliorum consensus exigeretur, Emphyteusim hereditariam vel pactitiam onerosam alienare poterat (Card. De Luca, *De Emphyteusi*, discur. 20, n. 30) utpote primus acquirens. Profecto etiam ex hoc capite de praetenso iure Angeli Paolini disputari poterat; ideoque quaestio etiam sub hoc respectu transactionis obiectum iuridice esse poterat.

§ 2. *Sed etiam subiectum dictae transactionis item erat idoneum.* Ratio dubitandi esset quia Angelus Paolini die 30 martii anno 1871, aetatis 17 annorum erat, ideoque in minori aetate constitutus. Sed ex ipso transactionis instrumento scimus Angelum Paolini non modo ab ava paterna, sed etiam a congressu legali Ven. Archiconfraternitatis a charitate erectae in Ecclesia Sancti Hieronymi Romae patrocinium habuisse; imo in dicto documento legitur: « Si venne alla transa-« zione dopo vari abboccamenti coi rappresentanti legali del detto « Angelo Paolini ... anche per deferenza alla venerabile Congregazione « di S. Girolamo il Cardinale Vescovo di Ostia ha acconsentito ad « un'amichevole transazione con la quale si imponga un perpetuo « silenzio alla lite pendente e qualunque altra potesse insorgere in futuro « per questo titolo e si rinunzi dal Paolini a qualunque diritto potesse « appartenergli derivante dal sudetto istrumento in atti Parmeggiani e « in corrispettività la Mensa si obbliga ... », etc.

Caeterum Angelus Paolini anno 1889 sub die 1ª martii cum maioris esset aetatis annumque 35 attigisset sub datis conditionibus, quas plene obtinuit, initam transactionem anni 1871 libere et plene confirmavit. Siquidem in contractu diei 1ª martii 1889 Angelus Paolini: 1) Obtinuit a Principe Aldobrandini, fundi Ostiensis novo Emphyteuta, summam libellarum 50.000 mutui causa. 2) Favore Principis Aldobrandini Angelus Paolini cessit summam annuam, quam vi transactionis anni 1871

a Mensa Episcopali percipiebat, usque ad dicti mutui extinctionem, fructibus ac taxis computatis. 3) Rev.da Camera Spoliorum, et per ipsam Mensa Episcopalis Ostiensis, recognovit hanc Angeli Paolini cessionem favore Principis Aldobrandini, imo fideiussit se esse soluturam praedictam summam eidem Principi si Angelus Paolini morte corriperetur, mutuo non exstinto, et quidem sine ullo regressus iure erga eiusdem Paolini heredes, usque ad totalem dicti mutui exstinctionem. 4) In articulo vero 8° praefati instrumenti legitur: « In corrispettivo il Paolini « dichiara di formalmente ratificare e confermare la transazione del dì « 30 marzo 1871 e conseguentemente dichiara di ***rinunziare***, come « ***rinuncia***, ad ogni e qualsiasi diritto, ragione e pretesa che gli fosse « competuta o potuta competere per la reintegrazione e possesso del- « l'utile dominio della tenuta di Ostia in dipendenza della originaria « concessione enfiteutica a terza generazione mascolina fattane ai suoi « autori coll'istrumento Parmeggiani 25 luglio 1797 ed esercibile sia « contro la Mensa Vescovile Direttaria sia contro la persona dell'Ecc.mo « signor Enfiteuta ».

B) Argumenta contraria, ab ipso Angelo Paolini adducta, tamquam fundamento destituta aestimanda sunt. Sane ipsè opponit: 1) Transactionem anni 1871 initam fuisse dum ipse in minori aetate erat. Sed notavimus ipsum adsistentiam non modo avae paternae habuisse, sed etiam patrocinium Congressus legalis Archiconfraternitatis Sancti Hieronymi. Imo dum in maiori erat aetate, nempe anno 1889, dictam transactionem diei 30 martii 1871 libere confirmavit novo inito contractu (et quidem pro Mensa Episcopali Ostiensi et ipso Emphyteuta oneroso). 2) Opponit, ipsum gravem laesionem transactione anni 1871 passum fuisse. Sed ex adverso notandum est: 1) Ipsum transactionem anni 1871 novis obtentis gratiis, videlicet mutuo libellarum 50.000, specialibus ac favorabilibus conditionibus confirmasse. Quare, dato et non concesso ipsum damnum grave ex transactione anni 1871 retulisse, tamen stipulatione anni 1889 sese compensatum sufficienter, tacite saltem declaravit. 2) Insuper mense martio 1871 Codex Italicus vigebat, iuxta quem in transactionibus gravem laesionem adducere nefas est. Quod si res ad normam canonici iuris consideretur, inter doctores quaestio est an laesio enormis causa sufficiens sit ad impugnandam initam transactionem. Etenim dum laesio enormis tantummodo *iure certo* mensuranda est, transactio e contrario de iure *incerto* non solum quoad extensionem, sed etiam *incertum quoad eiusdem existentiam* locum habere potest. Clarissimus Santi (*Praelectionum,* Reiffenstuel, H. L. n. 59) concludit: « Fatemur id admodum in facto difficile esse, ac proinde difficilem esse casum rescindendae transactio-

nis ex capite laesionis enormis ». Caeterum in transactione enormem laesionem Angelum Paolini passum fuisse non probatur. Addatur, Angelum Paolini ad transactionem dictam ineundam die 30 martii 1871 et a Tribunali licentiam, et etiam Congressus legalis Archiconfraternitatis S. Hieronymi patrocinium obtinuisse, et tandem transactionem faciendam ab eius duobus affinibus, sicuti Pontificia legislatio exigebat, approbatam fuisse. 3) Opponit tertio loco, se in utroque contractu, nempe diei 30 martii 1871 et diei 1 martii 1889, non egisse tamquam heredem etiam fratris defuncti Philippi. At facile est respondere, illum in praedictis contractibus omnibus suis praetensis iuribus, quomodocumque ad eum pertinerent, renunciasse, praesertim quia praetensa iura fratris defuncti eadem erant quae ipse iactabat, et transactio sese extendebat ad totum ius emphyteuticum ab ipso praetensum. Quod praetendere non poterat, nisi etiam tamquam fratris defuncti heres ipse egisset. 4) Tandem Angelus Paolini de falsitate accusat instrumentum diei 1 martii 1889, quo ipse transactionem anni 1871 confirmavit suisque praetensis iuribus in Emphyteusi Ostiensi renunciavit, quia in instrumento diei 17 mai 1889 servatae non fuerunt conditiones in Rescripto Sacrae Congregationis Concilii diei 1 martii appositae. Sed incassum.

Cum enim Princeps Aldobrandini, novus Emphyteuta, obtulisset Angelo Paolini mutuum libellarum 50.000, sicuti ipse tunc petebat, Angelus Paolini novam instantiam Sedi Apostolicae porrexit, qua declarabat se esse accepturum dictum mutuum « in corrispettivo della piena ratifica « della transazione 30 marzo 1871 e della rinuncia ad ogni e qualsiasi « diritto da parte di esso ricorrente sulla Enfiteusi di Ostia ». Consequenter petebat Angelus Paolini ut Rev.da Camera Spoliorum et Mensa Episcopalis Ostiensis obligarentur « a garantire in ogni evenienza e « quindi anche morto il Paolini e fino alla estinzione del mutuo il paga- « mento annuo di lire tremila (quae debebantur Angelo Paolini vi trans- « actionis 1871 et ipse Angelus Principi Aldobrandini in dicti mutui « extinctionem cedebat) e senza regresso verso i suoi eredi ». Sub die 1° martii Angelus Paolini rescriptum a Sacra Congregatione Concilii obtinuit, quo Emo Cardinali Camerae Spoliorum Praesidi facultas fiebat praestandi petitam cautionem *etiam nomine Mensae Episcopalis Ostiensis usque ad totalem mutui extinctionem sine regressu erga heredes* Angeli Paolini si forte hic, mutuo non exstincto, moreretur. Verum si instrumentum diei 17 martii 1889 examini subiiciatur, evidenter apparet praefati rescripti conditiones impletas fuisse.

Et cum huic instrumento Emus Praeses Reverendae Camerae Spoliorum subscripserit, et cum in praemissis instrumenti declaretur Prae-

sidem Camerae Spoliorum obligationem cautionis *etiam nomine Mensae Episcopalis Ostiensis* suscepisse sicuti Rescriptum Sacrae Congregationis Concilii ei facultatem faciebat, evidens est rescriptum Sacrae Congregationis Concilii plenam executionem iuxta eiusdem Angeli Paolini voluntatem obtinuisse.

Caeterum ipse Angelus Paolini fatetur sibi, ante exarationem dicti instrumenti, rescriptum S. Congregationis Concilii ostensum fuisse, et profecto ipse instrumento non subscripsisset, si omnia ad normam dicti rescripti facta non fuissent. Sed dato etiam et non concesso, instrumentum diei 17 martii 1889 praecisione facta a dicto rescripto conditum fuisse, attamen quia rescriptum S. C. Concilii favorem continebat quem Angelus petierat et cui ipse renunciare potuisset, cum constet ipsum libere et scienter instrumentum praefatum subscripsisse, evidenter obtento rescripto renunciavisset et non sine dolo hodie ipse de falsitate initum contractum impugnaret.

Quare ex dictis evidenter deducitur petitionem Angeli Paolini omni iuridico fundamento esse destitutam.

Datum ex aedibus S. T., die 30 mensis Martii 1917.

Franciscus Solieri, *Signaturae votans.*

VISA

Evaristus Lucidi, *a Secretis.*

L. ✠ S.

Aloisius Scialdoni, *Notarius.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE DEI RELIGIOSI

AVVISO DI CONCORSO

Nella Sacra Congregazione dei Religiosi, il giorno 25 del prossimo giugno, alle ore 8, avrà luogo il concorso per un posto vacante di Officiale minore.

Quegli ecclesiastici che desiderassero prendervi parte, dovranno, entro il 18 giugno, esibire alla Segreteria della Sacra Congregazione la domanda corredata dei titoli necessari per l'ammissione.

Roma, dalla Segreteria della S. Congregazione dei Religiosi, 22 maggio 1917.

† Adolfo, Vescovo di Canopo, *Segretario.*

S. CONGREGAZIONE DI PROPAGANDA FIDE

NOMINA

Con Biglietto dell'Emo signor cardinale Prefetto della S. C. di Propaganda Fide, il Santo Padre si è degnato di nominare:

16 maggio 1917. Mons. Bartolomeo Cattaneo, Rettore del Collegio Urbano di Propaganda Fide, *Delegato Apost. dell'Australasia.*

S. CONGREGAZIONE DEI RITI

CONGREGAZIONE ANTIPREPARATORIA E NUOVA-PREPARATORIA

Martedì 8 maggio 1917, presso l'Emo e Rmo Signor Cardinale Granito Pignatelli di Belmonte, Ponente della Causa di beatificazione e canonizzazione della Ven. Giovanna Antida Thouret, fondatrice dell'Istituto delle Suore della Carità, si è tenuta la Congregazione dei Sacri Riti *Antipreparatoria;* nella quale dai Rmi Prelati Officiali e dai Consultori teologi si è discusso il dubbio sopra l'eroismo delle virtù esercitate dalla stessa Ven. Serva di Dio.

Martedì 22 maggio, nel Palazzo Apostolico Vaticano, con l'intervento degli Emi e Rmi Signori Cardinali e col voto dei Rmi Prelati e Consultori teologi, componenti la Sacra Congregazione dei Riti, si è tenuta una Congregazione *Nuova Preparatoria* per discutere due miracoli che si asseriscono operati da Dio per intercessione della Beata Margherita Maria Alacoque, monaca professa dell'Ordine della Visitazione di Maria Ssma, i quali miracoli vengono proposti per la Canonizzazione della stessa Beata.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre si è degnato di nominare:

7 marzo 1917. Il Rmo P. Gennaro Bucceroni, della Compagnia di Gesù, *Consultore della S. Congregazione Concistoriale.*

29 aprile » L'Emo signor cardinale Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte, *Protettore della Chiesa dei Santi Alessandro e Bartolomeo e del Collegio Cerasoli in Roma.*

30 » » L'Emo signor cardinale Aidano Gasquet, *Protettore delle Figlie di Nostra Signora della Compassione* (Nuova Zelanda).

3 maggio » L'Emo signor cardinale Raffaele Merry del Val, *Protettore dell'Istituto delle Suore di Carità dell'Ospedale di S. Giacinto.*

4 » » L'Emo signor cardinale Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte, *Protettore delle Suore Terziarie Cappuccine assistenti agli infermi, di Loano.*

» » » L'Emo signor cardinale Vittoriano Guisasola y Menendez, arcivescovo di Toledo, *Membro della Sacra Congregazione dei Riti.*

6 » » Mons. Bonaventura Cerretti, arcivescovo titolare di Corinto, *Segretario della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari.*

9 » » L'Emo signor cardinale Guglielmo van Rossum, *Protettore delle Suore Grigie di Santa Elisabetta, di Breslavia.*

» » » L'Emo signor cardinale Giovanni Cagliero, *Protettore della Venerabile Confraternita dei devoti di Gesù al Calvario.*

10 » » L'Emo signor cardinale Donato Sbarretti, *Protettore delle Suore di Carità di Leavenworth* (St. U. d'Am.).

» » » Mons. Giovanni Prior, Uditore della Sacra Romana Rota, e il Rmo P. Giovanni Moraleda, dei Frati Minori, *Consultori della S. Congregazione del Concilio.*

14 » » L'Emo signor cardinale Donato Sbarretti, *Protettore delle Suore della Carità del Verbo Incarnato, di Galveston* (Texas).

21 maggio 1917. Gli Emi signori cardinali Giulio Tonti e Donato Sbarretti, *Membri della Commissione Cardinalizia per l'Amministrazione dei Beni della Santa Sede.*

» » » L'Emo signor cardinale Oreste Giorgi, *Protettore del Sodalizio di San Michele Arcangelo ai Corridori,* in Roma.

24 » » I Monsignori: Salvatore Talamo, Francesco Zanotto e Giovanni Prior; i Rmi PP. Abati: Arcangelo Lolli, procuratore generale dei Canonici Regolari Lateranensi, e Lorenzo Janssens, dei Benedettini; i Rmi PP.: Serafino Cimino, ministro generale dei Frati Minori, Ildebrando Höpfl, dei Benedettini, Giuseppe Lemius, procuratore generale degli Oblati di Maria Immacolata, Urbano Alvarez, assistente generale dei Romitani di Sant'Agostino, Pietro Vidal, della Compagnia di Gesù, e Carlo Maignen, dei fratelli di San Vincenzo de' Paoli, *Qualificatori della Suprema S. Congregazione del S. Offizio.*

» » » Il Rmo Padre Serafino Cimino, ministro generale dei Frati Minori, *Consultore della Sacra Congregazione dei Religiosi.*

» » » Il Rmo Padre Alessio Bertoni, segretario generale dei Frati Minori, *Consultore della Sacra Congregazione dei Sacramenti.*

25 » » L'Emo signor cardinale Andrea Frühwirth, *Protettore della Ven. Arciconfraternita di Maria Santissima del Rosario, eretta nella Chiesa di S. Clemente in Roma.*

26 » » Mons. Alfonso Carinci, Rettore dell'almo Collegio Capranicense, *Consultore della Sacra Congregazione dei Riti per la Sacra Liturgia.*

29 » » Mons. Carlo Respighi, *Protonotario Apostolico "ad instar Participantium„ e Coadiutore con futura successione di Mons. Francesco Riggi nell'ufficio di Prefetto delle Cerimonie Pontificie.*

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di nominare:

Protonotari apostolici ad instar participantium:

26 febbraio 1917. Mons. Daniele M. Gorman, dell'archidiocesi di Dubuque.
29 aprile » Mons. Raffaele Deschamps, della diocesi di Moulins.
8 maggio » Mons. Paolo Emilio Moinhas de Vilhena, della diocesi di Campanha.
11 » » Mons. Carlo Billebault, della diocesi di Nevers.

Prelati Domestici di S. S.:

27 febbraio 1917. Mons. Arturo Clark, dell'archidiocesi di Dubuque.
29 aprile » Mons. Leopoldo Capitani, sostituto del reggente della Cancelleria Apostolica.
10 maggio » Mons. Nicola Frazioli, dell'archidiocesi di Sassari.
11 » » Mons. Patrizio M. Cushnahan, della diocesi di Salt-Lake.

ONORIFICENZE

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

3 maggio 1917. Al sig. Paolo Amedeo Andrea Hardouin-Duparc, della diocesi di Le Mans.
» » » Al sig. avv. Maurizio Jauneau, della medesima diocesi.
5 » » Al sig. Giacomo Bennet, di S. Giuseppe di Costarica.
8 » » Al sig. Giuseppe Luigi Pascual de Zulueta, della diocesi di Barcellona.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

13 aprile 1917. Al sig. Pietro Ermanno Eras, della diocesi di Bois-le-Duc.
26 » » Al sig. Wolberto Giovanni Vinke, dell'archid. di Utrecht.
1 maggio » Al sig. Pietro Maas, della medesima diocesi.
9 » » Al sig. ing. Vittorio Scabbia, dell'archidiocesi di Ferrara.
10 » » Al sig. Giuseppe la Couture, della diocesi di Troyes.
13 » » Al sig. prof. Guglielmo Da Re, dell'archidiocesi di Milano.
15 » » Al sig. Giuseppe Girelli, officiale della Dataria Apostolica.
» » » Al sig. dott. Michele Pecci, officiale della Dataria Apostolica.
» » » Al sig. Livio Carimini, officiale della Dataria Apostolica.
» » » Al sig. Giuseppe Sterbini, officiale della Dataria Apostolica.

La Commenda dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

10 maggio 1917. Al sig. Gaetano Dupré, di Roma.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

26 aprile 1917. Al sig. Valentino Moretti, di Roma.
» » » Al sig. Fabio Alessandroni, della diocesi di Sabina.
15 maggio » Al sig. ing. Giuseppe Gallo, dell'archidiocesi di Torino.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

5 aprile 1917. Mons. Filippo Bonacci, dell'archidiocesi di Chieti.
4 maggio » Mons. Angelo Cataldi, dell'archidiocesi di Genova.
» » » Mons. Clemente Malfatti, della medesima archidiocesi.
» » » Mons. Emanuele Carlo de Seixas Rabello, della diocesi di Campanha.

Camerieri d'onore in abito paonazzo di S. S.:

19 aprile 1917. Mons. Giuseppe Arnoldo Ghislino Suijs, della diocesi di Bois-le-Duc.
10 maggio » Mons. Tommaso Occhioni, dell'archidiocesi di Fermo.
16 » » Mons. Federico Gambucci, della diocesi di Gubbio.
» » » Mons. Giovenzio Bristo, della diocesi di Aracajú.
» » » Mons. Adalberto Sobral, della medesima diocesi.

NECROLOGIO

6 maggio 1917. Mons. Tommaso Carr, arcivescovo di Melbourne.
20 » » Mons. Giulio Gazaniol, vescovo titolare di Modra.
» » Mons. Giulio Chatron, vescovo di Osaka (Giappone).
» » Mons. Giovanni Drure, arcivescovo di Bagdad, di rito latino.